

Kratke analize
September 2023

Barbara Bratuž Ferk
**Projekcije EUROPOP2023 in
demografska slika Slovenije**

Vsebina

Povzetek.....	4
1 Uvod	5
2 Demografska gibanja v Sloveniji in gibanje prebivalcev po projekciji EUROPOP2023	6
2.1 Število in struktura prebivalcev Slovenije.....	6
3 Predstavitev predpostavk projekcij.....	12
3.1 Rodnost	12
3.2 Umrljivost	14
3.3 Selitve.....	17
4 Testi občutljivosti za projekcije EUROPOP2023.....	20
5 Zaključek.....	26
Terminološki slovarček.....	27
Literatura in viri	29

Kazalo slik in tabel

Slika 1: Po osnovni projekciji naj bi se število prebivalcev leta 2026 začelo zmanjševati	6
Slika 2: Na rast števila prebivalcev v Sloveniji močno vpliva selitveni prirast, saj je naravni prirast zelo skromen, prvi je od leta 1991 znašal dobrih 137 tisoč oseb (čez 4 tisoč povprečno letno), drugi pa dobrih 5 tisoč (v povprečju manj kot 200 letno)	7
Slika 3: Delež tujcev med prebivalci Slovenije se povečuje	8
Slika 4: Koeficient starostne odvisnosti starejših se je po letu 2012 zelo povečal (slika levo), do leta 2100 bo skoraj 2,5-krat več starejših kot otrok (slika desno).....	8
Slika 5: Število delovno sposobnih prebivalcev se od leta 2012 znižuje (levo), največji padec je pričakovan v 40. letih tega stoletja (desno).....	9
Slika 6: Leta 2023 so v Sloveniji še generacije, ki štejejo nad 30 tisoč oseb (levo), po letu 2050 pa tako velikih generacij naj ne bi bilo več (desno).....	10
Slika 7: Število starejših na 100 delovno sposobnih (zgoraj) in delež starejših (spodaj) naj bi že letos presegla in do okoli leta 2070 presegala povprečje EU	10
Slika 8: Celotna stopnja rodnosti bo po projekciji EUROPOP2023 najprej hitreje, nato počasneje naraščala, število rojenih pa se bo zmanjšalo.....	13
Slika 9: Splošna stopnja splošne rodnosti je začela v 80. letih prejšnjega stoletja upadati, dolgoročno bo znašala 47 živorojenih na 1000 žensk v rodni dobi.....	14
Slika 10: Od leta 2011 je v Sloveniji celotna stopnja rodnosti višja kot v povprečju EU-27, prav tako je nižja povprečna starost matere ob rojstvu otrok	14
Slika 11: Leta 2100 naj bi bilo pričakovano trajanje življenja ob rojstvu v primerjavi z letom 2022 daljše za desetletje, približno za toliko pa se je povečalo tudi v zadnjih 40 letih.....	15
Slika 12: Povprečna starost umrlih se je v obdobju 1954–1983, torej v 29 letih, povečala za 11 let, povečanje za naslednjih 11 let pa je trajalo 37 let (do leta 2020)	15
Slika 13: V času epidemije covid-19 sta bili stopnja umrljivosti in presežna umrljivost najvišji v zadnjih skoraj 70 letih	16
Slika 14: Pričakovano trajanje življenja je v Sloveniji višje kot v povprečju EU, pri moških od leta 2014, pri ženskah pa od leta 2008	17
Slika 15: Naravni prirast naj bi bil v prihodnosti negativen, selitveni pa je predpostavljen razmeroma visoko, kar blaži upadanje števila prebivalcev.....	17
Slika 16: Neto selitveni prirast niha v skladu z gospodarskih ciklom in potrebami po delovni sili	18
Slika 17: Stopnja splošne selivnosti* je bila v Sloveniji v obdobju 1991–2021 nekoliko nižja od povprečja EU	19
Slika 18: Po scenariju nižje rodnosti bi se v povprečju na leto rodilo 12.275 otrok, kar je 4831 oz. 28 % manj kot v osnovnem scenariju	20
Slika 19: Po scenariju nižje umrljivosti bi deček, rojen leta 2100, lahko pričakoval 91,2 leti življenja, deklica pa 95,1 leta, kar je 1,8 leta več kot v osnovnem scenariju	21
Slika 20: Za neto selitveni prirast je EUROPOP2023 predvidel štiri različne variante: ničelni prirast ter priraste, ki znašajo v povprečju na leto 9702, 6108 oz. 2583 oseb.....	21

Slika 21: Število rojenih in umrlih je višje kot v osnovnem scenariju v primeru višjega selitvenega prirasta; število umrlih pa bo sicer v prihodnje precej višje kot danes (slika desno).....	22
Slika 22: Leta 2100 bi v Sloveniji le ob scenariju višjih migracij živel nekoliko več prebivalcev kot danes, v primerjavi z osnovnim scenarijem pa bi bilo število prebivalcev višje še ob scenariju nižje umrljivosti.....	23
Slika 23: Tudi ob višjem neto selitvenem prirastu bi bilo po letu 2045 manj delovno sposobnih kot danes.....	23
Slika 24: Le v scenariju višjega selitvenega prirasta bi bilo prebivalcev več kot v osnovnem scenariju, poleg tega je to edini scenarij, kjer bi bil koeficient starostne odvisnosti starejših nižji kot v osnovnem scenariju; leto 2060 (leva slika) in leto 2100 (desna slika)	23
Slika 25: V primeru višjega selitvenega prirasta bi se število prebivalcev med leti 2022 in 2100 lahko povečalo, najbolj število starejših, število mladih in delovno sposobnih pa bi najmanj upadlo	24
Slika 26: Izmed testov občutljivosti bi bil v primerjavi z osnovnim scenarijem koeficient starostne odvisnosti starejših leta 2100 najvišji v scenariju nižje rodnosti (leva slika), prav tako bi bil v tem scenariju koeficient najvišji leta 2100 v primerjavi z letom 2022 (desna slika)	24
Tabela 1: Demografski kazalniki projekcije EUROPOP2023, povprečja obdobj	11
Tabela 2: Demografski kazalniki osnovne projekcije EUROPOP2023 in scenarijev občutljivosti za Slovenijo in EU za leta 2022, 2060 in 2100	25

Povzetek

Eurostat je konec marca 2023 objavil nove projekcije prebivalcev do leta 2100. Projekcije pomenijo predviden prihodnji demografski razvoj ob določenih predpostavkah in ne predstavljajo napovedi, pomembne pa so predvsem z vidika analiziranja izzivov, ki jih povzročata spreminjanje starostne strukture prebivalcev in uvajanja potrebnih ter pravočasnih odzivov politik in prilagoditev sistemov. V Sloveniji naj bi glede na osnovno projekcijo leta 2100 živel 1.950.820 prebivalcev, kar je 156 tisoč manj kot leta 2022. Število prebivalcev naj bi se povečevalo le še do leta 2026, nato pa naj bi prihodnjih 20 let že malenkost upadalo. Nekoliko hitreje upadanje se predvideva okoli leta 2045, ko naj bi se odrazil največji vpliv staranja prebivalcev (z vidika naraščanja koeficienta starostne odvisnosti starejših, povečevanja njihovega deleža ipd.). Povečevanje razmerja med starejšimi od 65 let in prebivalci v starosti 20–64 let (t. i. delovno sposobnimi), ki je močnejše od leta 2012, bo v prihodnjih letih še intenzivnejše, saj so starejši edina skupina prebivalcev, katerih število se bo povečalo.

Projekcija predpostavlja povečanje stopnje rodnosti, vendar se bo ob zmanjševanju števila žensk v rodni dobi v prihodnje rodilo manj otrok. Pričakovano trajanje življenja naj bi se še podaljševalo; pri moških, kjer je nižje, nekoliko hitreje kot pri ženskah. Leta 2100 rojena deklica bi ob rojstvu lahko pričakovala 93,3 leta življenja (8,9 leta več kot leta 2022), deček pa 89,4 leta (10,9 leta več). Projekcija predpostavlja, da se bo v Slovenijo vsako leto v povprečju priselilo okoli 6 tisoč ljudi več, kot se jih bo iz nje izselilo. To je v letnem povprečju le malo (638 ljudi) več kot v obdobju 1995–2022.

Testi občutljivosti na spremembe nekaterih ključnih predpostavk kažejo, da imata največji učinek na povečanje števila prebivalcev v primerjavi z osnovnim scenarijem povečanje selitvenega prirasta in nižja umrljivost. Leta 2100 bi tako v Sloveniji ob višjem selitvenem prirastu živel 331 tisoč več prebivalcev kot po osnovnem scenariju, ob scenariju nižje umrljivosti pa 32 tisoč več. Ob scenariju nižje rodnosti ali nižjega selitvenega prirasta bi Slovenija imela leta 2100 okoli 300 tisoč prebivalcev manj, ob scenariju brez selitvenega prirasta pa več kot pol milijona manj kot v osnovni projekciji.

1 Uvod

Eurostat je konec marca 2023 objavil nove projekcije prebivalcev do leta 2100, EUROPOP2023.¹ To so osme Eurostatove projekcije prebivalcev, objavljene so bile še v letih 2004, 2008, 2010, 2013, 2015, 2018 in 2019, in so prvič poimenovane po letu objave in ne po izhodiščem letu, tj. letu 2022² (Eurostat, 2023d). Projekcije so bile pripravljene v sodelovanju z nacionalnimi statističnimi uradi in zajemajo število prebivalcev po starosti in spolu, ključno pa jih določajo predpostavke o rodnosti, umrljivosti in selitvenem prirastu. Pomenijo predviden prihodnji demografski razvoj ob določenih predpostavkah in ne predstavljajo napovedi. Ker so projekcije narejene za vse države EU ter Islandijo, Norveško in Švico, sledijo enotni metodologiji, hkrati pa upoštevajo predpostavko delne konvergence pri scenariju razvoja rodnosti, umrljivosti in selitev. Ta temelji na ideji, da se bodo socioekonomske razlike med v projekcije vključenimi državami v daljšem obdobju zmanjšale in da si bodo po demografskih značilnostih sčasoma čedalje bolj podobne (Eurostat, 2023d, 2023b; Razpotnik, 2023). Poleg osnovnega scenarija je Eurostat pripravil še pet testov občutljivosti.

Projekcije prebivalcev prikazujejo hipotetično rast števila prebivalcev in njihovo starostno sestavo na dolgi rok. Začetno leto predstavlja izhodiščne vrednosti demografskih komponent, ki se spreminjajo v skladu z določenimi predpostavkami. Ker temeljijo na določenih predpostavkah o rodnosti, umrljivosti in selitvah, so le ena od možnosti za demografsko sliko v prihodnosti (so scenariji »kaj-če«). Ne vključujejo izrednih dogodkov kot so pandemije, gospodarske krize, vojne ipd.

Projekcije so aktualne predvsem z vidika analiziranja izzivov, ki jih povzročajo spreminjanje strukture prebivalcev, ter uvajanja potrebnih odzivov politik in prilagoditev sistemov. Na njihovi podlagi se pripravljajo projekcije vpliva demografskih sprememb na dolgoročno vzdržnost javnih financ (sistemov socialne zaščite) in v okviru evropskega semestra tudi priporočila ekonomski politiki držav. Tako je v pripravi novo Poročilo o staranju (Ageing report), ki bo predvidoma objavljeno sredi leta 2024 in kjer bodo projekcije prebivalcev podlaga za pripravo izračunov izdatkov za staranje (za pokojnine, zdravstvo ipd.). Poleg tega so projekcije pomembne tudi za druge analize vpliva staranja na trg dela (npr. težave s pomanjkanjem delovne sile) in gospodarske rasti.

V kratki analizi najprej predstavimo demografsko sliko Slovenije, gibanje števila in strukture prebivalcev od leta 1982 naprej ter razloge za to gibanje, ki se nanašajo na rodnost, umrljivost in preseljevanje (prikazujemo podatke od razpoložljivega leta naprej). Nato te tri komponente še podrobneje predstavimo v poglavju o predpostavkah, kjer opišemo njihovo gibanje, upoštevano v projekciji. Sledijo še predstavitev scenarijev občutljivosti ter sklepne ugotovitve. Na koncu je dodan terminološki slovarček nekaterih ključnih pojmov, ki so v tekstu ob prvi navedbi označeni z *).

¹ Gl. tudi Razpotnik (2023).

² Za to leto so že bili znani podatki o številu prebivalcev.

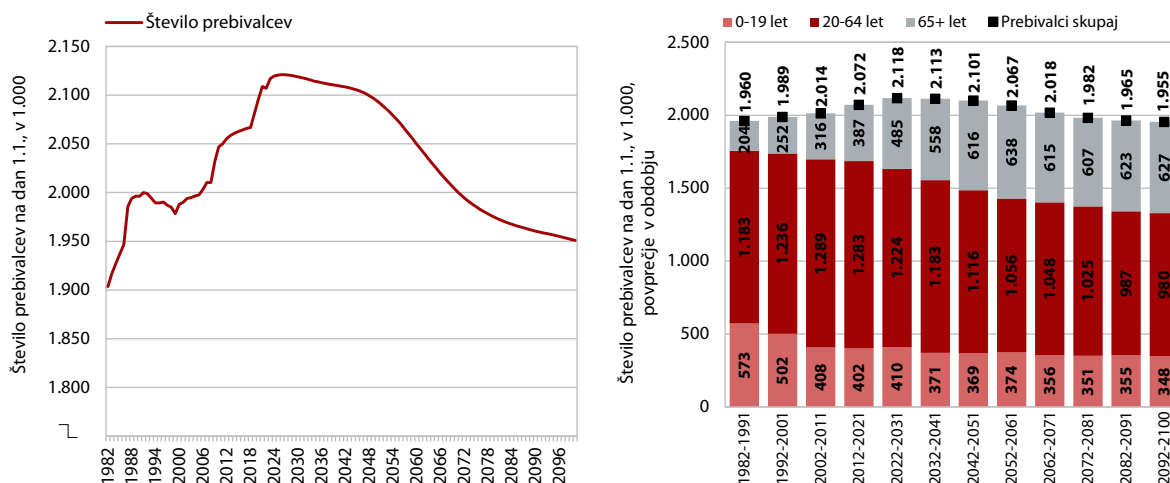
2 Demografska gibanja v Sloveniji in gibanje prebivalcev po projekciji EUROPOP2023

Na rast števila prebivalcev* in njihovo starostno sestavo vplivajo tri osnovne komponente: rodnost, umrljivost in selitve. Njihov vpliv na gibanje števila prebivalcev je običajno dolgoročnejshe narave, odvisen od kulturnih, tehnoloških, gospodarskih in političnih pogojev, ki določajo življenjske navade in možnosti prebivalcev posameznih držav (Kraigher in Ferk, 2013). Te tri komponente podrobneje predstavljamo v poglavju 3.

2.1 Število in struktura prebivalcev Slovenije

V Sloveniji naj bi po najnovjših Eurostatovih projekcijah prebivalcev leta 2100 živel 1.950.820 prebivalcev oz. 156 tisoč manj kot leta 2022. Po projekciji EUROPOP2023 naj bi se število prebivalcev do leta 2026 povečevalo, nato pa začelo malenkost upadati. Nekoliko hitrejše upadanje se predvideva okoli leta 2045, ko naj bi se odrazil največji vpliv staranja prebivalcev zaradi prehajanja številčnejših generacij, rojenih okoli leta 1980, med starejše prebivalce (nad 65 let)* in hkrati manjših generacij, ki se bodo rojevale v prihodnjih letih, med delovno sposobne (20–64 let)*. Generacije, ki se bodo začele rojevati v prihodnjih letih in čez 20 let prehajati med delovno sposobne, bodo predvideno za okoli 10 tisoč manjše od tistih, ki se bodo okoli leta 2045 starale.³ Zato se bo povečevalo le število starejših prebivalcev. V začetku leta 2026 naj bi v Sloveniji živel 2.121.073 prebivalcev, v začetku leta 2071 pa pod dva milijona (1.998.235). Nazadnje je bilo prebivalcev manj kot dva milijona v začetku leta 2005. Do leta 2100 pa naj bi se število prebivalcev Slovenije zmanjšalo na 1.950.820, kar je malenkost več, kot je bilo prebivalcev na začetku leta 1986. V obdobju 1983–2023 se je v povprečju vsako leto število prebivalcev povečalo za pet tisoč, v obdobju 2023–2100 pa naj bi se v povprečju vsako leto zmanjšalo za dva tisoč.

Slika 1: Po osnovni projekciji naj bi se število prebivalcev leta 2026 začelo zmanjševati

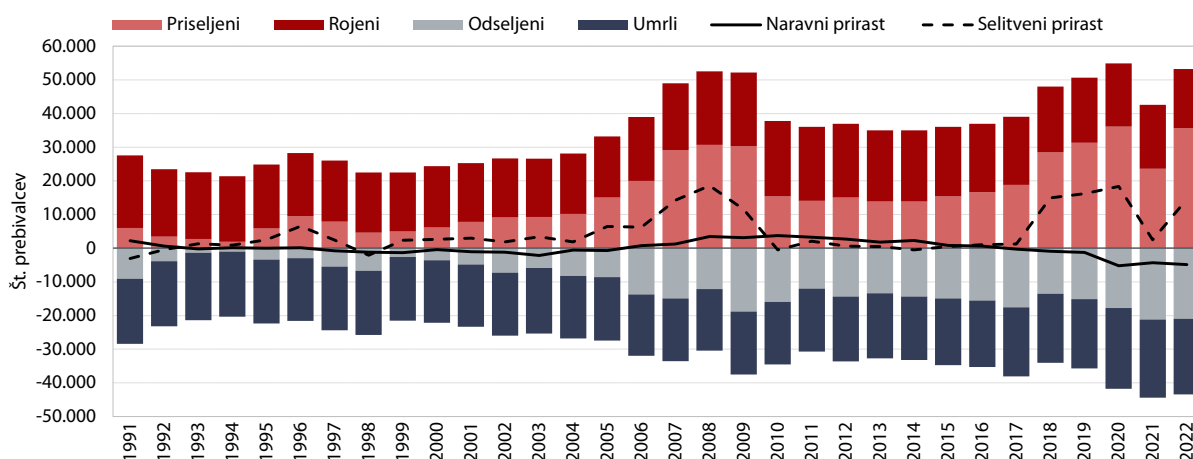

Vir: SURS (2023), Eurostat (2023a).

³ Največja razlika v številu med 65-letniki in 20-letniki naj bi bila v obdobju 2043–2048 in bi v povprečju na leto znašala 11 tisoč (2022–2060: 7166; 2061–2100: 4451).

Z izjemo poosamosvojitvenih let in leta 2022 se je število prebivalcev v Sloveniji povečevalo. V začetku leta 1982 je v Sloveniji živelo 1.903.495 prebivalcev, v začetku leta 2023 pa 2.116.972⁴. Število prebivalcev Slovenije je v tem obdobju večinoma naraščalo, z izjemo obdobja 1992–1999, ko se je sprva zmanjševalo zaradi negativnega selitvenega prirasta*, nato pa zaradi razmeroma dolgega obdobja negativnega naravnega prirasta*. Prvič je število prebivalcev preseglo dva milijona sredi leta 2005. Število prebivalcev se je povečevalo predvsem zaradi selitvenega prirasta tujih državljanov (gl. sliko 3). Število teh se je v zadnjih letih precej povečalo, 1. 4. 2008 je bilo med prebivalci Slovenije 58 tisoč oz. 2,9 % tujih državljanov, 1. 1. 2023 pa 190 tisoč oz. 9,0 %. V začetku leta 2022 smo beležili majhen upad števila prebivalcev zaradi visokega števila smrti zaradi epidemije covid-19 v letih 2020 in 2021, v začetku leta 2023 pa je bilo prebivalcev ponovno več kot pred letom, kar lahko pripišemo visokemu selitvenemu prirastu leta 2022, ki zajema tudi skoraj 6 tisoč državljanov Ukrajine, ki so v Slovenijo prispeli od začetka vojne⁵.

Slika 2: Na rast števila prebivalcev v Sloveniji močno vpliva selitveni prirast, saj je naravni prirast zelo skromen, prvi je od leta 1991 znašal dobrih 137 tisoč oseb (čez 4 tisoč povprečno letno), drugi pa dobrih 5 tisoč (v povprečju manj kot 200 letno)

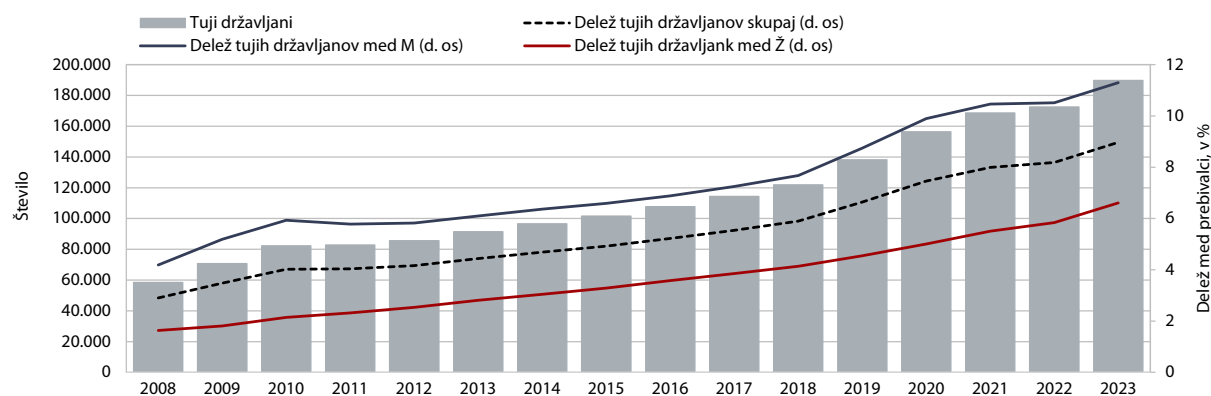
Vir: SURS (2023).

Opomba: Spremembe definicije prebivalstva so se zgodile leta 1996, 2008 in 2010. Podatki, pripravljeni v skladu z različnimi definicijami, zato niso vedno neposredno primerljivi med seboj (več gl. Razpotnik, 2021a, str. 7 oz. Terminološki slovarček zadaj).

Visoko število priseljenih (zlasti državljanov Slovenije) v tretjem četrtletju 2020 je predvsem posledica administrativnega urejanja registra v skladu z Zakonom o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16). SURS je s pomočjo različnih dodatnih podatkovnih virov, zlasti tistih, ki določajo status aktivnosti posameznika in po katerih sklepamo o dejanskem prebivanju osebe v Sloveniji, med prebivalce Slovenije uvrstil nekaj manj kot 7500 teh oseb (97 % državljanov Slovenije in 3 % tujih državljanov). Večina teh prebivalcev se je najverjetneje vrnila iz tujine že pred leti ali celo desetletji, a tega iz različnih razlogov niso prijavili na upravni enoti (gl. Razpotnik idr., 2021 in Razpotnik, 2021).

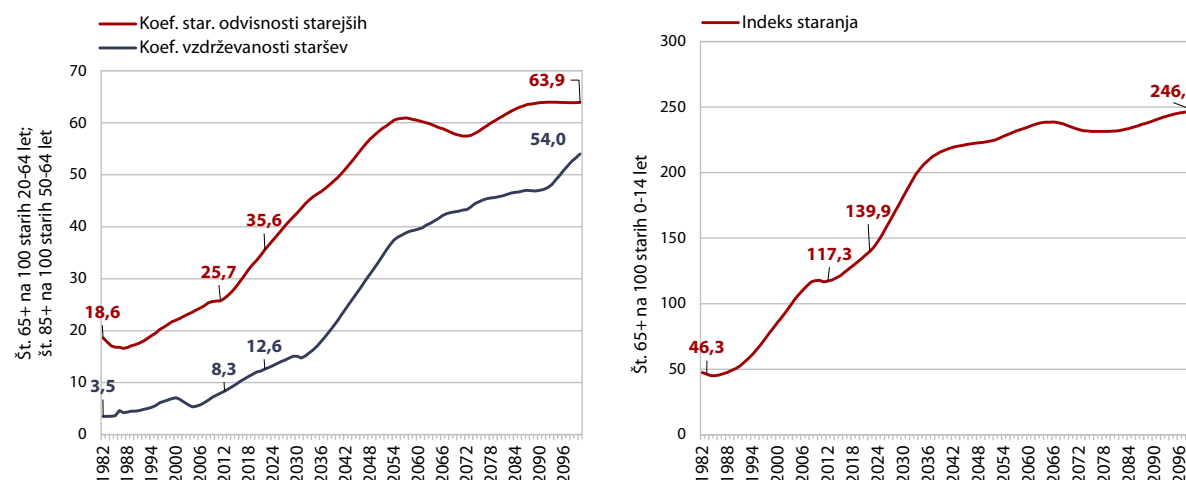
⁴ Po uradnih podatkih SURS na dan 1. 1. 2023. Projekcija je predvidela 2.116.709 prebivalcev, kar navajamo zaradi lažje sledljivosti podatkov.

⁵ Ker se je veljavnost ukrepa začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine podaljšala do 4. 3. 2024, so osebe s priznano začasno zaščito in prijavljenim prebivališčem v Sloveniji izpolnile pogoj najmanj enoletnega namena prebivanja v Sloveniji in se s tem uvrstile med prebivalce Slovenije (Šter idr., 2023).

Slika 3: Delež tujcev med prebivalci Slovenije se povečuje

Vir: SURS (2023). Opomba: za leto 2008 na dan 1. 4., za ostala leta na dan 1. 1.

Zaradi upadanja rojstev, zmanjševanja umrljivosti in s tem podaljševanja življenja se spreminja starostna struktura prebivalcev. V začetku leta 1982 je bilo v Sloveniji dvakrat več otrok (0–14 let)* kot starejših od 65 let in 2,8-krat več mladih (0–19 let)*. V začetku leta 2022 pa je bilo starejših 40 % več kot otrok (indeks staranja*) in skoraj 8 % več kot mladih. Ob koncu obdobja projekcije naj bi bilo starejših 2,5-krat več kot otrok in 1,8-krat več kot mladih (gl. sliko 4, desno). Delež mladih se je tako v preteklosti že zelo zmanjšal, s 30 % leta 1982 je v 40 letih upadel na 19,6 %, leta 2100 pa naj bi bil 17,7 %. Večje bodo v prihodnosti spremembe pri deležih delovno sposobnih (20–64 let) in starejših od 65 let (gl. slika 4, levo). Razmerje med tema dvema skupinama prebivalcev (koeficient starostne odvisnosti starejših*) kaže, kakšno bo razmerje med tistimi, ki so (večinoma) končali svojo delovno aktivno pot, in tistimi, ki so sposobni za delo – torej med potencialnimi upokojenci in potencialnimi plačniki davkov in socialnih prispevkov – in je tisto, ki narekuje bodoče javnofinančne prihodke in izdatke za pokojnine, zdravstvo in dolgotrajno oskrbo. Delež starejših od 65 let se bo do leta 2100 povečal na 32,1 % vseh prebivalcev (1991: 10,8 %; 2022: 21,1 %), delež starejših od 80 let pa na 15,4 % vseh prebivalcev (1991: 2,3 %; 2022: 5,6 %). Delež delovno sposobnih se bo zmanjšal na 50,2 % (1991: 61,3 %, 2022: 59,3 %; najvišji je bil v obdobju 2005–2012: 64,2 %). Družba bo vse bolj obremenjena s skrbjo za starejše (gl. sliko 4, levo), število starejših nad 85 let na 100 starih 50–64 let se bo več kot potrojilo (koeficient vzdržavnosti staršev*; gl. sliko 4, levo).

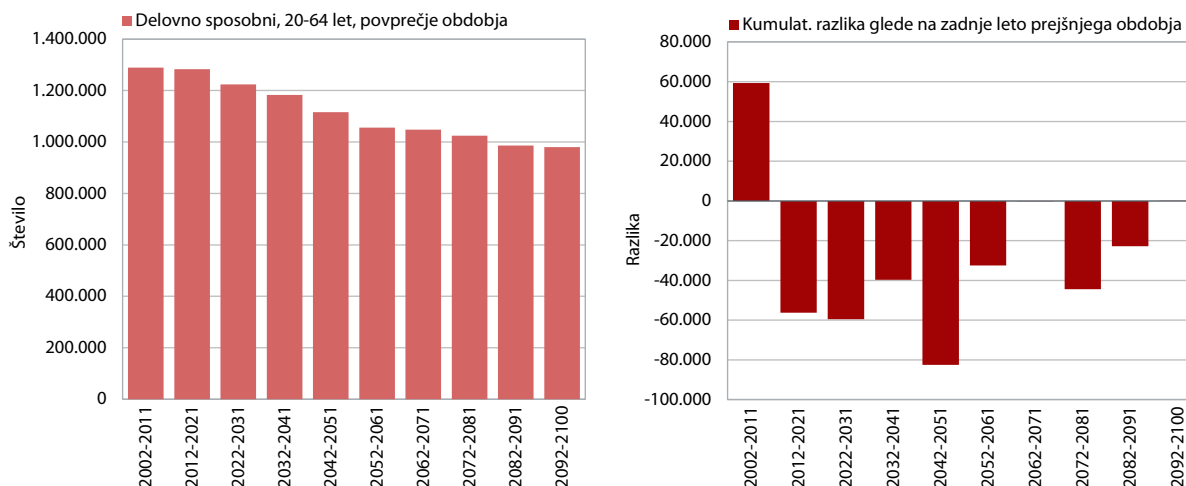
Slika 4: Koeficient starostne odvisnosti starejših se je po letu 2012 zelo povečal (slika levo), do leta 2100 bo skoraj 2,5-krat več starejših kot otrok (slika desno)

Vir: SURS (2023), Eurostat (2023a).

Spreminjanje razmerja med starejšimi in delovno sposobnimi bo v prihodnjih letih še intenzivnejše.

Spreminjanje razmerja med starejšimi od 65 let in delovno sposobnimi (20–64 let), ki se je od leta 2012 zelo povečevalo, se bo pospešeno nadaljevalo še tri desetletja (gl. sliko 4, levo). Razmerje sicer raste že od 90. let prejšnjega stoletja zaradi hitreje rasti starejših (nad 65 let) od delovno sposobnih (20–64 let). Od leta 2012 pa število slednjih celo upada (gl. sliko 5). To leto je namreč 65 let dopolnila večja povojna generacija, rojena leta 1947, in se iz skupine delovno sposobnih uvrstila med starejše, hkrati pa so se v to starostno skupino začele uvrščati manjše generacije, rojene v začetku 90. let prejšnjega stoletja, kar je vplivalo na to, da se je skupina prebivalcev v starosti 20–64 let začela krčiti.⁶ Leta 1991 je bilo na 100 delovno sposobnih 17,6 starejših, leta 2022 35,6, čez 30 let se pričakuje, da jih bo 59,4, leta 2100 pa 63,9 (koeficient starostne odvisnosti starejših). Po projekciji naj bi koeficient starostne odvisnosti starejših že letos presegel vrednost EU-27 (lani je bil še malo pod povprečjem) in tudi v prihodnje bo sprememba v starostni strukturi prebivalcev izrazitejša kot v povprečju EU-27 (gl. sliko 7). Največje razlike glede na EU-27 je pričakovati v obdobju 2046–2062 (3 starejši več v Sloveniji v povprečju leta na 100 delovno sposobnih v primerjavi z EU-27), vendar pa naj bi se do leta 2100 ta razlika zmanjšala in bi koeficient starostne odvisnosti starejših v povprečju EU-27 (65,3) nekoliko presegel vrednost v Sloveniji (63,9).

Slika 5: Število delovno sposobnih prebivalcev se od leta 2012 znižuje (levo), največji padec je pričakovan v 40. letih tega stoletja (desno)

Vir: SURS (2023), Eurostat (2023a), preračuni UMAR.

Opomba: Zadnje obdobje vsebuje za eno leto podatkov manj 2092–2100 (konec obdobja projekcije).

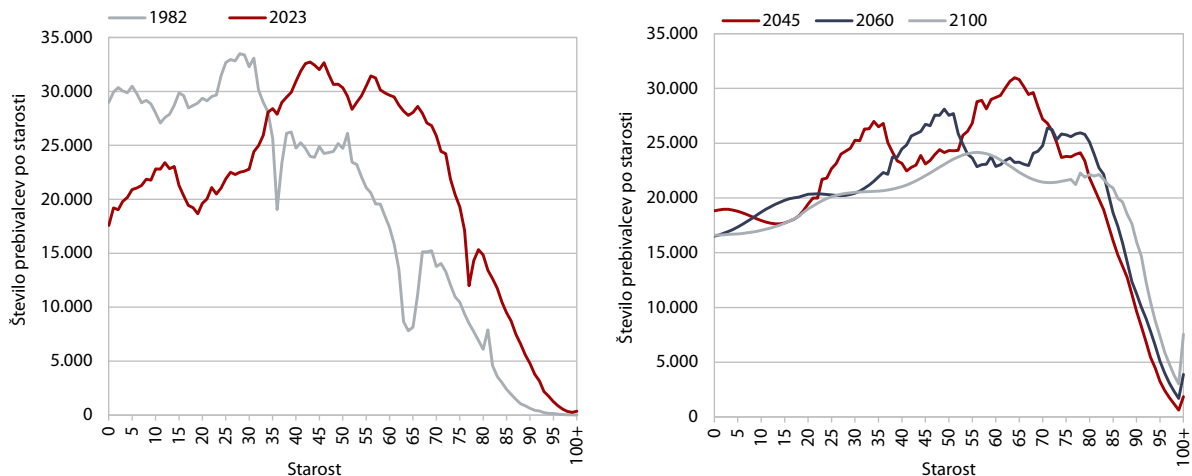
Povprečna starost prebivalcev se je v štirih desetletjih povečala za 10 let. Slika 6 na levi prikazuje, kako se je med letoma 1982 in 2023 povečalo število starejših prebivalcev, največje generacije, ki štejejo več kot 30 tisoč oseb, pa so leta 2023 stare med 39 in 58 let. V začetku leta 1982 je bila povprečna starost prebivalca Slovenije 34,4 leta (M: 32,5 leta; Ž: 36,1 leta), v začetku leta 2023 pa 44 let (M: 42,5 leta; Ž: 45,4 leta). Na sliki desno pa lahko prek generacij opazimo zmanjšanje števila prebivalcev; leta 2060 bodo največje generacije, ki bodo štejele nad 25 tisoč oseb, stare okoli 50 let (ocenjujemo, da zaradi priseljenih) in okoli 80 let (večje generacije, rojene okoli leta 1980).

⁶ Leta 1947 je bilo živorojenih 31.312 (v predhodnih treh letih pa v povprečju dobrih 25 tisoč). Na dan 1. 1. 2012 jih je v Sloveniji živelo še 20.844 (živorojeni–umrli+priseljenci–odseljeni). V obdobju 1947–1957 je bilo živorojenih v povprečju letno 32.758, nato se je več kot 30 tisoč otrok rodilo le še v nekaj posameznih letih (1965, 1966, 1976, 1978, 1979).

Leta 1992 se je prvič rodilo manj kot 20 tisoč otrok, 1. 1. 2012 pa je bilo v Sloveniji 22.261 20-letnikov.

Starejših od 65 let je bilo v začetku leta 2023 za 109 tisoč oz. 31,5 % več kot leta 2012, starih 20–64 let pa za 69 tisoč oz. 5,3 % manj.

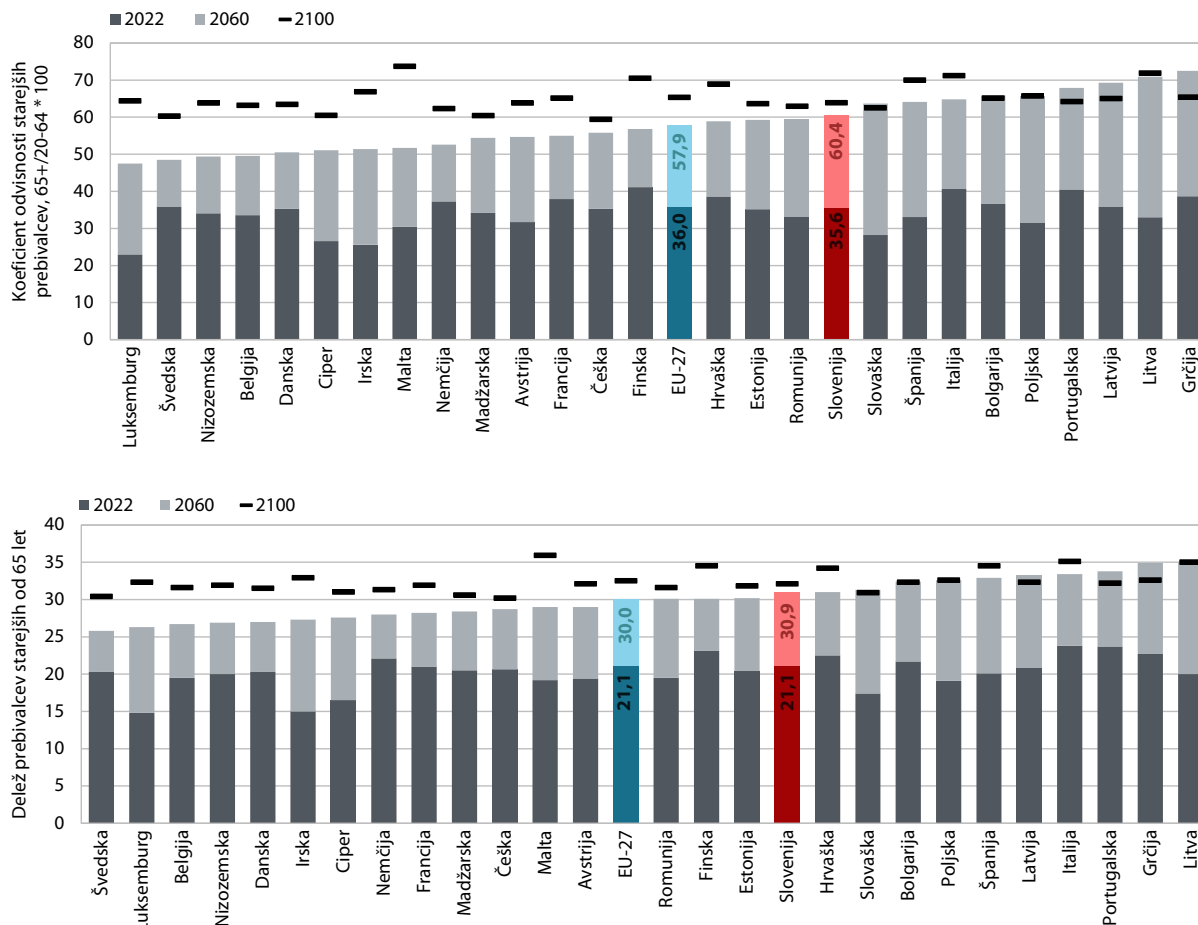
Slika 6: Leta 2023 so v Sloveniji še generacije, ki štejejo nad 30 tisoč oseb (levo), po letu 2050 pa tako velikih generacij naj ne bi bilo več (desno)

Vir: SURS (2023), Eurostat (2023a).

Opomba: Leta 2100 bo mediana starosti znašala 50,3 let, povprečna starost pa bo po naši oceni na podlagi EUROPOP2023 podatkov 48,7 leta (podatki o povprečni starosti v projekciji niso dostopni).

Slika 7: Število starejših na 100 delovno sposobnih (zgoraj) in delež starejših (spodaj) naj bi že letos preseгла in do okoli leta 2070 preseglala povprečje EU

Vir: Eurostat (2023a).

Tabela 1: Demografski kazalniki projekcije EUROPOP2023, povprečja obdobj

	2022– 2030	2031– 2040	2041– 2050	2051– 2060	2061– 2070	2071– 2080	2081– 2090	2091– 2100
Število prebivalcev, v 1.000	2.118,4	2.113,5	2.103,3	2.071,6	2.022,7	1.984,9	1.965,8	1.955,3
Rast števila prebivalcev, v %	0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
Stopnja rodnosti	1,61	1,64	1,66	1,68	1,69	1,70	1,71	1,72
Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu – M	79,3	80,9	82,5	84,0	85,4	86,7	87,8	88,9
Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu – Ž	85,1	86,4	87,7	88,9	90,0	91,1	92,0	92,9
Število rojenih	17.078	17.604	18.446	16.841	16.705	17.232	16.594	16.375
Število umrlih	23.019	24.909	26.961	27.413	27.220	26.135	23.737	22.936
Neto selitveni prirast	7.132	6.430	6.676	5.960	5.869	6.299	5.879	5.569
Naravni prirast	-5.942	-7.305	-8.514	-10.572	-10.514	-8.903	-7.144	-6.561
Povprečna starost, mediana	45,9	48,4	48,9	48,6	49,5	49,5	49,2	49,9
moški	44,4	46,7	47,2	47,5	48,7	48,9	48,8	49,5
ženske	47,5	50,2	50,9	49,9	50,5	50,2	49,6	50,3
Koeficient odvisnosti mladih, (0–19) / (20–64) * 100	33,6	31,5	32,7	35,4	34,1	34,1	35,9	35,6
Koeficient starostne odvisnosti starejših, 65+ / 20–64 * 100	39,2	46,5	54,4	60,3	59,0	58,8	62,9	63,9
Koeficient starostne odvisnosti, ((0–19) + (65+)) / (20–64)	72,8	78,1	87,2	95,7	93,1	92,9	98,8	99,5
Delež prebivalcev starih 0–19 let	19,4	17,7	17,5	18,1	17,7	17,7	18,1	17,8
Delež prebivalcev starih 20–64 let	57,9	56,2	53,5	51,1	51,8	51,8	50,3	50,1
Delež prebivalcev starih 65+	22,7	26,1	29,1	30,8	30,5	30,5	31,6	32,1
Delež prebivalcev starih 80+	6,0	8,1	10,2	11,7	13,4	13,4	13,1	14,7

Vir: Eurostat (2023a).

Opomba: Navadna povprečja obdobj.

3 Predstavitev predpostavk projekcij

Projekcije temeljijo na predpostavkah rodnosti, umrljivosti in selitev. Vsaka izmed predpostavk je za obdobje projekcije izračunana z določenimi statističnimi metodami (za natančen opis gl. v Eurostat, 2023), na tem mestu pa na kratko opisujemo osnovne dejavnike predpostavk.

Celotna stopnja rodnosti* je največja komponenta rasti števila prebivalcev. Stopnja enostavnega obnavljanja števila prebivalcev v EU, kjer je stopnja umrljivosti otrok nizka, je ocenjena na 2,1. Ob taki celotni stopnji rodnosti bi se število prebivalcev obnavljalo, ob nižjih stopnjah pa bi bilo prebivalcev čedalje manj. V projekciji je predpostavljeno, da stopnja rodnosti za vse države teži k vrednosti 1,77, ki pa je do konca obdobja projekcije (še) ne doseže. Vrednost je izračunana na podlagi držav z najvišjo stopnjo rodnosti v EU v obdobju 2016–2020 (Irska, Švedska, Francija, Danska, Finska, Belgija, Nizozemska; leto 2021 je izključeno zaradi neznanega vpliva covid-19 na rodnost).

Vzorci umrljivosti so bili od leta 2020 pod vplivom večje umrljivosti zaradi epidemije covid-19. Ta je vodila v krajšanje ali stagnacijo pričakovanega trajanja življenja* v vseh državah EU, vendar ne istočasno in v enakem obsegu. V projekciji je predpostavljeno, da se v letih 2022 in 2023 stopnje umrljivosti še ne vrnejo na nižje stopnje pred epidemijo, ampak se to zgodi leta 2024. Starostno specifične stopnje umrljivosti in stopnje umrljivosti po spolu za leto 2022 so izvedene iz obdobja 2018–2021, za leto 2024 sta osnova za izračun leti 2018 in 2019, za leto 2023 pa so izračunane kot povprečje 2022 in 2024. V projekciji ni predpostavljeno, da bi covid-19 trajneje vplival na stopnje umrljivosti, te se, kot omenjeno, leta 2024 vrnejo na stopnje pred epidemijo. Predpostavljena je delna konvergenca stopenj k stopnjam iz skupnih tablic umrljivosti za EU. Predpostavljene so višji padci umrljivosti v začetku obdobja in počasnejši na dolgi rok.

Selitve so najbolj spremenljiva komponenta gibanja števila prebivalcev. Ravni priseljevanja in odseljevanja so ponavadi določene z več dejavniki, ki pospešujejo ali zavirajo selitve. Na ravni EU so bili to zadnja desetletja finančna in dolžniška kriza, vojna v Afganistanu in Siriji, vpliv ukrepov za zajezitev epidemije covid-19, zadnje leto pa vojna v Ukrajini. V prihodnje se pričakuje, da bodo velik dejavnik globalnih selitev podnebne spremembe. Priselitve so v projekciji izvedene iz treh komponent: iz preteklih trendov, ki pa bodo konvergirali k ravni, ki jo predstavlja delež države v celotnem prebivalstvu EU, učinka zmanjševanja števila delovno sposobnih, kjer se upošteva, da se število priseljenih poveča za 10 % zmanjšanja števila prebivalcev v starostni skupini 15–64 let, za leto 2022 in 2023 pa je predpostavljeno priseljevanje ukrajinskih beguncev pod začasno zaščito. Odselitve so izvedene iz dveh komponent: iz preteklih trendov odseljevanja, predvidena pa je konvergenca k skupni ravni odseljevanja v EU, ter vračanja ukrajinskih beguncev v letu 2024.

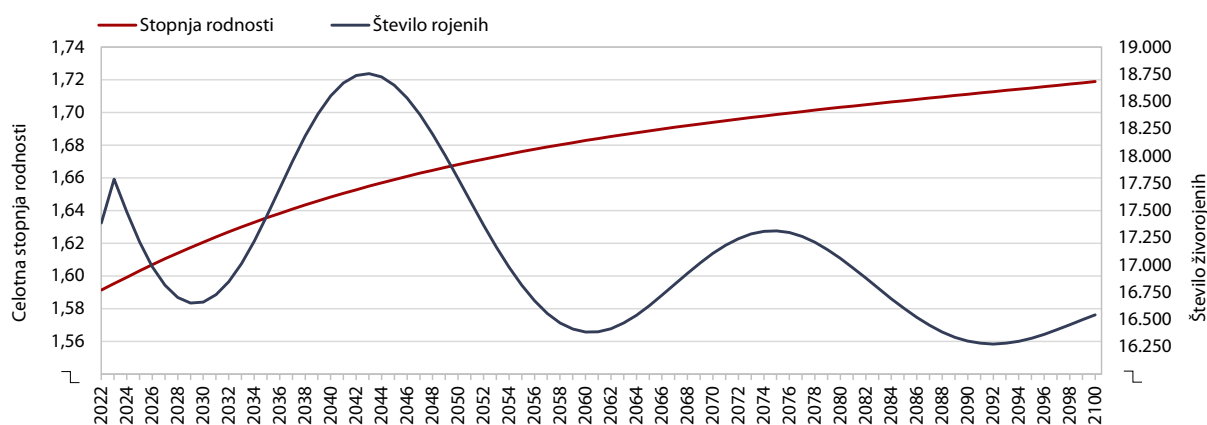
3.1 Rodnost

Rodnost se je v zadnjem stoletju v razvitih državah zniževala. Vse več žensk je bilo vključenih v izobraževalni sistem, informacije o metodah uravnavanja rojstev in metode same pa so postale dostopnejše. Gre za fazo demografskega prehoda*, kjer sta rodnost in umrljivost nizki, posledično pa število prebivalcev le počasi narašča ali pa se izmenjuje pozitiven in negativen naravni prirast, kar je značilno za industrijske in postindustrijske faze demografskega prehoda (Kraigher in Ferk, 2013).

Projekcija predpostavlja, da se bo celotna stopnja rodnosti povečala, vendar naj ne bi dosegla najvišjih stopenj iz preteklosti, ob zmanjševanju števila žensk v rodni dobi* pa se bo rodilo manj otrok. V Sloveniji naj bi se stopnja rodnosti postopoma povečevala z 1,59 oz. 1,55 otroka na žensko v rodni dobi leta 2022 (gl. opombo pod sliko 8) na 1,72 leta 2100. Število žensk v rodni dobi (15–49 let) se v Sloveniji znižuje že od leta 1997, leta 2021 jih je bilo za 92 tisoč oz. za 17,8 % manj kot leta 1996. Zato že od leta 2011 upada število rojstev kljub razmeroma ugodni stopnji rodnosti, ki je od leta 2011 višja kot v povprečju EU, zadnja leta (2017–2021)

pa je bila nad 1,6 otroka na žensko v rodni dobi in najvišja po letu 1988. Leta 2022 je upadla na 1,55. Leta 2010 se je tako rodilo 22.343 otrok, leta 2022 pa 17.627, v povprečju obdobja projekcije pa je predvidenih letno 17.110 živorojenih. V Sloveniji je bila najnižja celotna stopnja rodnosti v obdobju 1954–2022 leta 2003 (1,20), najvišja pa v letih 1954 in 1955 (2,58); zadnjič je raven, ki še zagotavlja obnavljanje števila prebivalcev (tj. 2,10 otroka na žensko v rodni dobi) dosegla leta 1980, bila je 2,11. Največ otrok se je rodilo leta 1955 (32.096), najmanj pa leta 2003 (17.321). Tudi v drugih članicah EU rodnost ne dosega ravni za enostavno obnavljanje števila prebivalcev. Stopnjo 2,0 otroka na žensko v rodni dobi sta imeli nazadnje Francija leta 2014 in Irska (2,03) leta 2011.

Slika 8: Celotna stopnja rodnosti bo po projekciji EUROPOP2023 najprej hitreje, nato počasneje naraščala, število rojenih pa se bo zmanjšalo

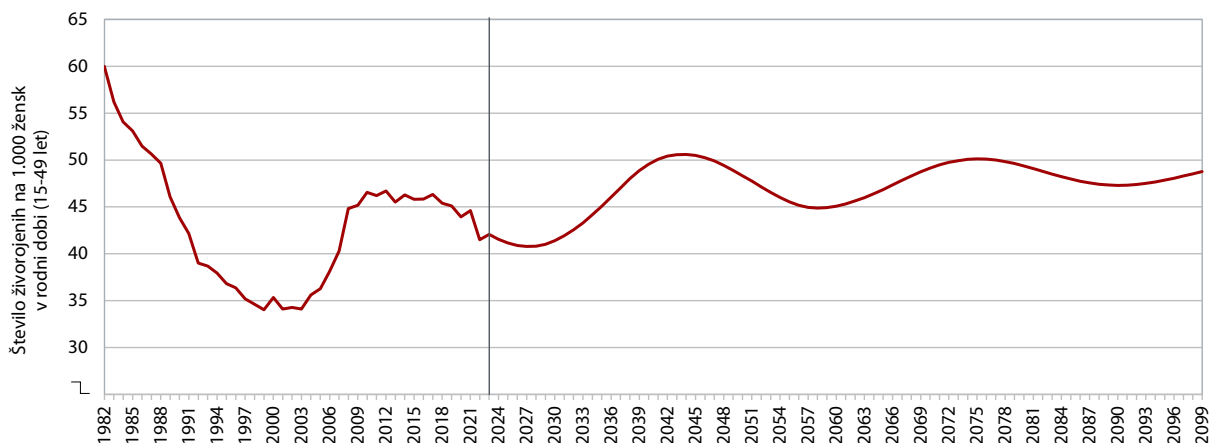
Vir: Eurostat (2023a).

Opomba: Za leto 2022 je prikazana stopnja rodnosti iz projekcije, tj. 1,59, dejanska pa je bila 1,55 (objavljena nekoliko kasneje kot projekcije).

Ženske so se v 80. in 90. letih prejšnjega stoletja začele odločati za rojstva v kasnejših letih in za manj otrok. Razlogi so bili delno ekonomske narave (omejene možnosti zaposlitve in zato še vedno visoka brezposelnost mladih, pomanjkanje cenovno dostopnih stanovanj ter problemi pri zaposlovanju žensk, če je bilo pričakovati, da bodo koristile porodniški dopust), delno pa gre za dejavnike demografskega prehoda, ki je bil značilen za vse razvite države (Kraigher in Ferk, 2013). Povečanje celotne stopnje rodnosti in tudi števila rojenih od leta 2004 naprej pa je bilo, poleg preteklega odlaganja rojstev, verjetno tudi posledica ekonomske konjunktore, saj je bilo žensk v rodni dobi vse manj (gl. Kraigher in Ferk, 2013). V Sloveniji se je povprečna starost žensk ob rojstvu otrok povečevala od srede 80. let prejšnjega stoletja. Povprečna starost ob rojstvu vseh otrok ostaja zadnja štiri leta (2019–2022) enaka, in sicer 31,1 leta, ob rojstvu prvega pa 29,6 leta in se je od leta 1985 povečala za 5,6 oz. 6,4 leta. Povprečna starost žensk ob rojstvu prvega otroka je bila v Sloveniji najnižja v obdobju 1968–1988, in sicer 23,1 leta. V EU je bila leta 2021 najvišja starost matere ob rojstvu vseh otrok v Španiji, ob rojstvu prvega otroka pa na Irskem (gl. slika 10, desno). Povprečna starost žensk v rodni dobi (15–49 let) je bila v začetku leta 1982 31,2 leta, v obdobju 2020–2023 pa 33,8 leta.⁷ Leta 1982 je bilo starih med 20 in 35 let 50,2 % žensk v rodni dobi, leta 2023 pa 40,4 %. Število živorojenih na 1000 žensk v rodni dobi (splošna stopnja splošne rodnosti*) je v 80. letih strmo upadalo, po osamosvojitvi pa 15 let stagniralo na razmeroma nizki ravni, nato nekaj let naraščalo in se po letu 2006 ustalilo na okoli 45 živorojenih na 1000 žensk v rodni dobi, v prihodnosti pa naj bi se v povprečju malenkost povečalo (na 47, gl. sliko 9). Viša se tudi starost žensk, pri kateri je rojenih največ otrok na 1000 žensk v rodni dobi (starostno-specifična stopnja splošne rodnosti*), leta 1953 je bila 25 let, 1000 ženskam te starosti se je rodilo 164,9 otroka, leta 1982 je bila 22 let, 1000 ženskam te starosti se je rodilo 165,6 otroka, leta 2022 pa 30 let, 1000 ženskam te starosti se je rodilo 126,8 otroka.

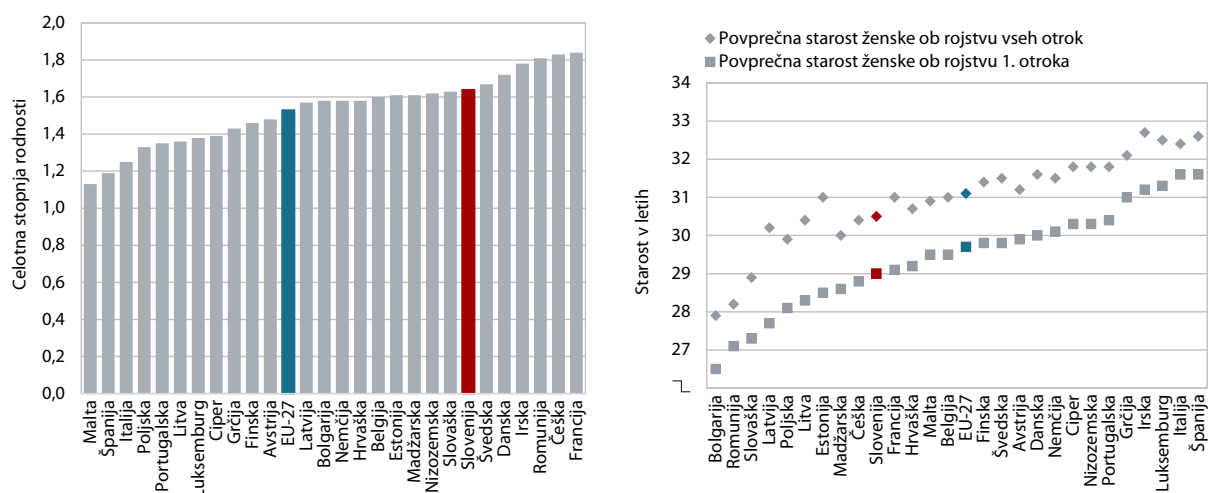
⁷ Preračuni UMAR na podlagi starostne porazdelitve prebivalc.

Slika 9: Splošna stopnja splošne rodnosti je začela v 80. letih prejšnjega stoletja upadati, dolgoročno bo znašala 47 živorojenih na 1000 žensk v rodni dobi

Vir: SURS (2023), Eurostat (2023a), preračuni UMAR.

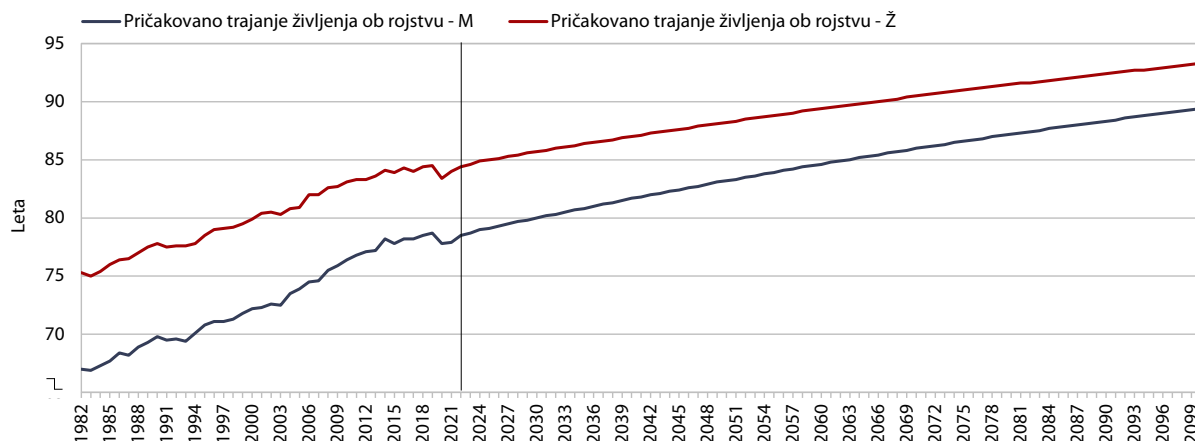
Slika 10: Od leta 2011 je v Sloveniji celotna stopnja rodnosti višja kot v povprečju EU-27, prav tako je nižja povprečna starost matere ob rojstvu otrok

Vir: Eurostat (2023a).

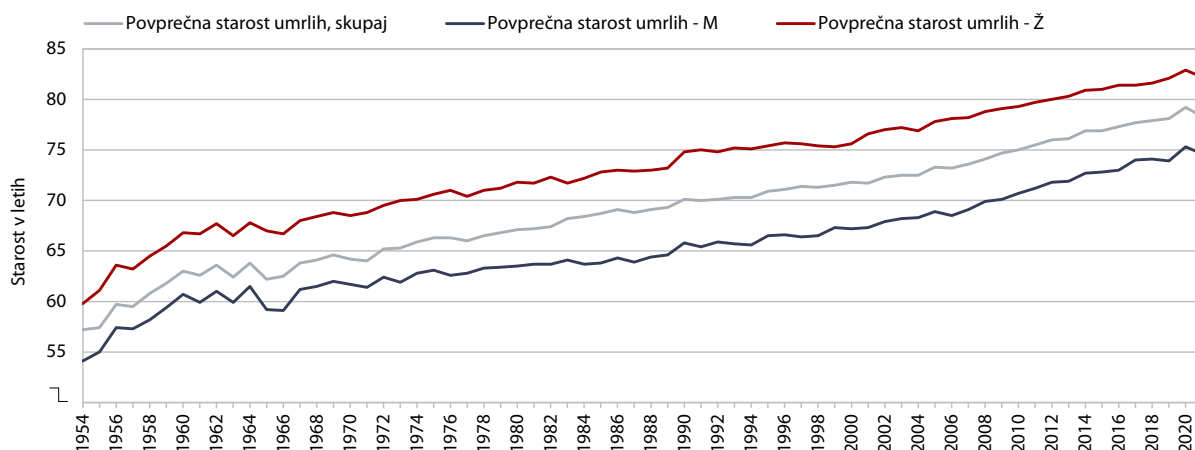
3.2 Umrljivost

V projekcijah je predpostavljeno nadaljnje podaljševanje pričakovanega trajanja življenja ob rojstvu, in sicer nekoliko hitreje pri moških, kjer je nižje, kot pri ženskah. Leta 2100 rojena deklica bi ob rojstvu lahko pričakovala 93,3 leta življenja, deček pa 89,4 leta (tj. 8,9 oz. 10,9 leta več kot leta 2022). Ženske bodo tako lahko v povprečju še naprej pričakovale več let življenja kot moški, razlika v pričakovanem trajanju življenja med ženskami in moškimi pa naj bi se do leta 2100 zmanjšala na 3,9 leta (razlika je leta 1991 znašala 8 let, leta 2022 pa 5,9 leta). Trend zmanjševanja razlike med spoloma, ki se je v letih epidemije covid-19 in se bo predvideno tudi nekaj let po njej začasno prekinil, naj bi se, sicer počasneje, nadaljeval. Ocenjujemo, da zaradi nadaljnjega zmanjševanja nekaterih zdravstvenih dejavnikov tveganja in izboljševanja življenjskega sloga moških.

Slika 11: Leta 2100 naj bi bilo pričakovano trajanje življenja ob rojstvu v primerjavi z letom 2022 daljše za desetletje, približno za toliko pa se je povečalo tudi v zadnjih 40 letih

Vir: Eurostat (2023a).

Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu se je po krajši stagnaciji v začetku tranzicijskega obdobja od sredine 90. let naprej povečevalo do epidemije covid-19. Podaljševanje življenjske dobe je privedlo tudi do sprememb v starostni strukturi prebivalcev. Pričakovano trajanje življenja je v Sloveniji⁸ leta 2021 doseglo 80,9 leta, 9,7 leta več kot leta 1982. Za moške je bilo 77,9 leta in se je podaljšalo za 10,9 leta, za ženske pa 84 let in je bilo za 8,7 leta daljše kot leta 1982. Razlika med spoloma, ki je bila leta 1982 8,3 leta se je zmanjšala na 6,1 leta. Zmanjšanje vrzeli med moškimi in ženskami lahko v večini držav vsaj delno pripišemo zmanjšanju razlik v tveganih življenjskih slogih (npr. kajenje) in manjši umrljivosti moških zaradi srčno-žilnih obolenj. Povprečna starost umrlih je bila leta 2022 (78,7 leta) v primerjavi z letom 1982 (67,4 leta) višja za 11,3 leta, pri moških (74,9 leta) za 11,2 leta, pri ženskah (82,5 leta) pa za 10,2 leta. V primerjavi z letom 1954 (57,2 leta) je bila povprečna starost umrlih višja kar za 21,5 leta.

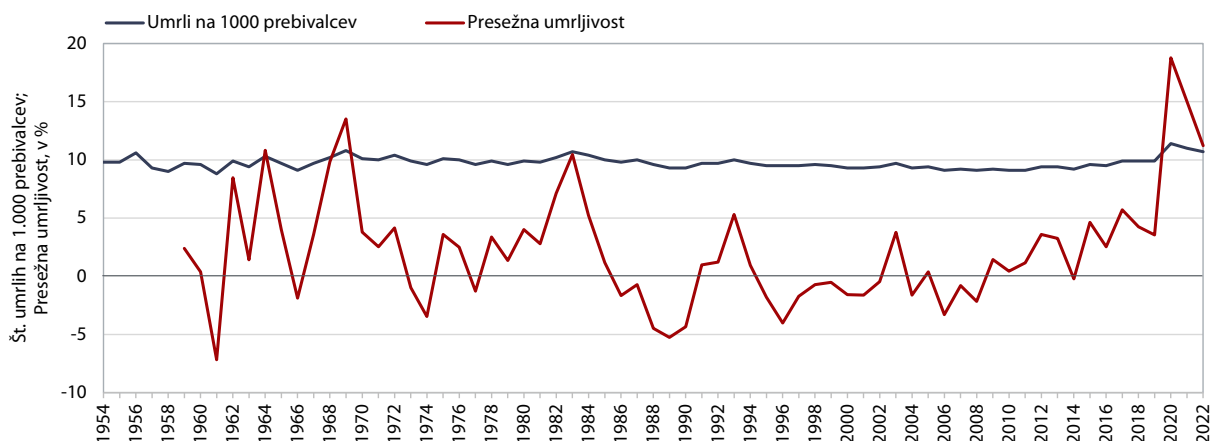
Slika 12: Povprečna starost umrlih se je v obdobju 1954–1983, torej v 29 letih, povečala za 11 let, povečanje za naslednjih 11 let pa je trajalo 37 let (do leta 2020)

Vir: SURS (2023).

⁸ Podatki Eurostata se nekoliko razlikujejo od podatkov SURS zaradi nekoliko različne metodologije; uporabljamo jih, ker imajo izračunano tudi skupno pričakovano trajanje življenja (ne le posebej po spolu) ter zaradi primerljivosti s povprečjem EU in projekcijo, na voljo so do leta 2021. Po podatkih SURS za leto 2022 se je pričakovano trajanje življenja za oba spola podaljšalo, za moške, pri katerih je skoraj doseglo vrednost iz leta 2019, bolj kot za ženske.

Splošna stopnja umrljivosti* se je v času epidemije covid-19 povišala, v prihodnje pa naj bi bila višja zaradi staranja prebivalcev. Leta 2020 je bila stopnja umrljivosti 11,4 umrlega na 1000 prebivalcev, leta 2021 pa 11,0, to sta bili najvišji vrednosti, doseženi od leta 1954, ko imamo podatke. Leta 2022 je bila z 10,7 najvišja po letu 1983, vendar ocenjujemo, da je to (v večji meri) že posledica staranja (in ne toliko morebitne povečane umrljivosti zaradi covid-19⁹ ali celo posrednih smrti, kar pa bi bilo oboje zelo težko oceniti), saj se bo po projekcijah stopnja umrljivosti od zdaj naprej povečevala in vrh dosegla v obdobju 2065–2071 s 13,5 umrlega na 1000 prebivalcev ter se nato do leta 2100 ponovno znižala na 11,9. Leta 2020 se je pričakovano trajanje življenja ob rojstvu zaradi epidemije in posledičnih smrti skrajšalo¹⁰ v Sloveniji in v povprečju EU za okoli 1 leto, leta 2021 pa je bila Slovenija ena izmed dvanajstih držav EU, kjer se ni še nadalje krajšalo (gl. tudi sliko 14). V Sloveniji se je leta 2020 pričakovano trajanje življenja (80,6 leta) znižalo približno na raven leta 2013, leta 2021 pa se je podaljšalo za dober mesec, vendar ni doseglo vrednosti iz leta 2019. Število umrlih je bilo leta 2020 za 18,8 %, leta 2021 pa za 15 % in 2022 za 11,2 % večje kot v povprečju obdobja 2015–2019 (presežna umrljivost*), vendar ne moremo natančno ločiti, kolikšen vpliv so imele smrti zaradi/s covidom-19 in kolikšen staranje prebivalcev, ki je ravno v tem času intenzivnejše.¹¹ Ker je bilo več presežnih smrti oz. smrti s covidom-19 pri starejših, je povprečna starost umrlih ostala višja in se tako zaradi večjega števila umrlih v primerjavi z letom pred epidemijo ni znižala (leta 2022 je bila za 0,6 leta višja kot leta 2019; gl. tudi sliko 12), prezgodnja umrljivost* pa je ostala nižja kot pred epidemijo (2000: 26,7 %; 2019: 16,0 %; 2022: 14,5 %). Pričakovano trajanje življenja pri 65 letih je bilo leta 2021 19,3 leta, kar je skoraj 10 mesecev manj kot leta 2019. Moški, ki je dopolnil 65 let leta 2021, je lahko pričakoval še 17,2 leti življenja (EU: 17,3 leta), ženska pa 21,3 leta (EU: 20,9 leta). Neznanka pri gibanju pričakovanega trajanja življenja v prihodnjih letih ostaja število posrednih smrti zaradi nedostopnosti preventivnih in nujnih zdravstvenih storitev ter psihosocialne pomoči (OECD in EU, 2020). Projekcije sicer ne predvidevajo vpliva covid-19 na dolgi rok oz. od leta 2024 naprej.

Slika 13: V času epidemije covid-19 sta bili stopnja umrljivosti in presežna umrljivost najvišji v zadnjih skoraj 70 letih

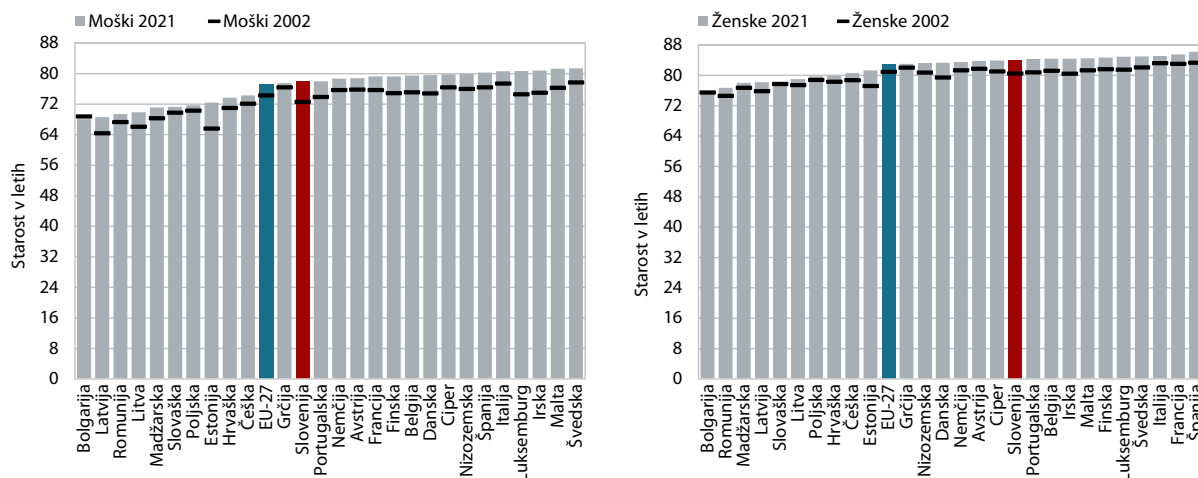
Vir: SURS (2023), preračuni UMAR.

⁹ Umrlih s covidom-19 (oz. 28 dni od potrjene okužbe) je bilo leta 2022 še vedno razmeroma veliko, 2539, leta 2020 in 2021 pa 3390 oz. 3062 (NIJZ, 2023). Vendar ocenjujemo, da je bilo leta 2022 več smrti s covidom-19 kot zaradi covid-19, to kažejo tudi podatki o smrtih na covid oddelkih (Sledilnik, 2023), katerih delež se je zmanjšal na 52,1 % (v povprečju let 2020 in 2021: 91,1 %).

¹⁰ Pričakovano trajanje življenja se zmanjša, če se poveča umrljivost (lahko le v nekaterih starostnih skupinah), saj v izračun pričakovanega trajanja življenja v določenem letu vstopajo vrednosti umrljivosti v tablicah umrljivosti za opazovano leto.

¹¹ Sambt idr. (2021) opozarjajo, da tak izračun presežne umrljivosti ne upošteva spreminjanja števila in starostne strukture prebivalcev ter trenda zniževanja umrljivosti v času, ki sicer delujeta v nasprotni smeri, vprašanje pa je, kateri bo prevladal. Ugotavljajo tudi, da gibanje števila umrlih v Sloveniji v zadnjem desetletju kaže, da že prevladuje vpliv staranja prebivalcev. Za Slovenijo bi bila tako ocenjena presežna umrljivost za leto 2020 za okoli 4 o. t. nižja. Po naši oceni bi bila presežna umrljivost za leto 2020 nižja za 3,6 o. t., za leto 2021 in 2022 pa za 1 o. t. (pri izračunu smo uporabili projekcije števila umrlih EUROPOP2019).

Slika 14: Pričakovano trajanje življenja je v Sloveniji višje kot v povprečju EU, pri moških od leta 2014, pri ženskah pa od leta 2008

Vir: Eurostat (2023a).

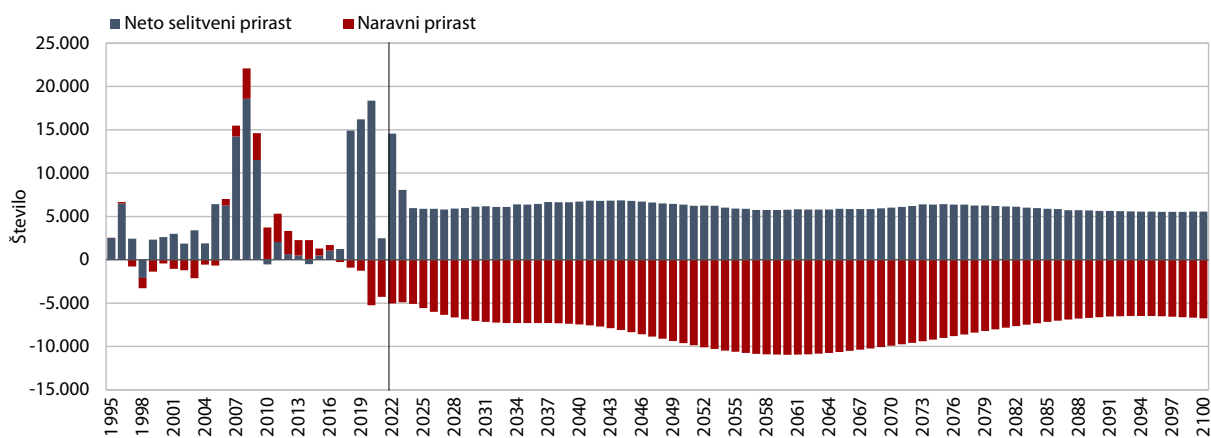
Opomba: Podatek za Nemčijo in Irsko za leto 2020 namesto 2021.

3.3 Selitve

Na obseg selitvenega prirasta vplivajo predvsem ekonomski in politični dejavniki. Z ekonomskega vidika so pomembna neskladja med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela v posameznih državah ter razlike v dohodkih, delovnih in življenjskih razmerah ter možnostih poklicnega razvoja. Tako je Slovenija, kot najbolj razvita centralno- in vzhodnoevropska država, od nekdanj privlačila delovno silo predvsem iz držav na območju nekdanje Jugoslavije (Kraigher in Ferk, 2013), za državljane Slovenije pa sta privlačni npr. Nemčija in Avstrija.

Projekcija predpostavlja, da se bo v Slovenijo vsako leto v povprečju priselilo za okoli 6 tisoč ljudi več, kot se jih bo iz nje odselilo. Po nekoliko višjem neto selitvenem prirastu v začetnih letih projekcije 2022 in 2023 (več kot 11 tisoč ljudi letno), naj bi ta v povprečju v obdobju 2024–2100 znašal 6083 ljudi letno (skupaj s prvima letoma projekcije pa 6215).

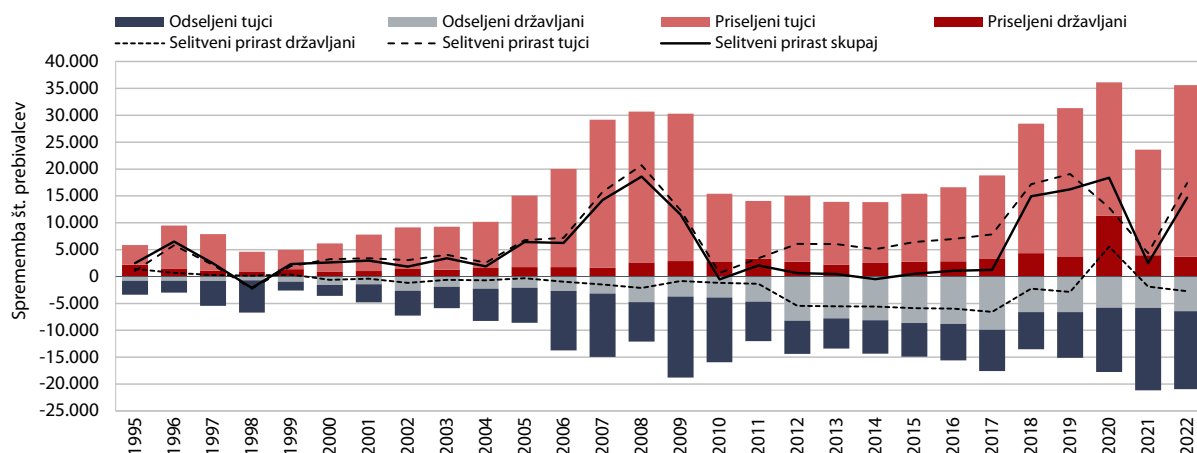
Slika 15: Naravni prirast naj bi bil v prihodnosti negativen, selitveni pa je predpostavljen razmeroma visoko, kar blaži upadanje števila prebivalcev

Vir: SURS (2023), Eurostat (2023a).

V povprečju na leto je bil selitveni prirast v obdobju 1995–2022 5470 oseb. Neto selitveni prirast je v preteklosti precej nihal glede na stanje gospodarskega cikla in povpraševanja po (določeni) delovni sili. V povprečju se je letno v Slovenijo priselilo 17.101 oseb, odselilo pa 11.631, slovenskih državljanov je bilo v povprečju na leto med priseljenimi 2628, med odseljenimi pa 4342. Selitveni prirast državljanov je že od leta 2000 negativen¹². Največ neto odselitev državljanov je bilo v obdobju 2012–2017, v povprečju 8.575 na leto.

Slika 16: Neto selitveni prirast niha v skladu z gospodarskih ciklom in potrebami po delovni sili

Vir: SURS (2023).

Opomba: Za leto 2008 in naprej so podatki pripravljene skladno z definicijo prebivalstva Slovenije, objavljeno leta 2008. Podatki za leto 2020 – v tretjem četrtletju 2020 se je v Slovenijo priselilo 15.900 ali za skoraj 93 % več prebivalcev kot v 3. četrtletju 2019. Veliko povečanje števila priseljenih je predvsem posledica določil Zakona o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16) in s tem prenehanja veljavnosti začasnega prebivališča v tujini. Glede na to je s 13. 8. 2020 začasni naslov v tujini prenehal veljati po uradni dolžnosti 22.248 posameznikom. Nekaj manj kot 18.500 teh oseb bi bilo po obstoječi statistični metodologiji 1. oktobra 2020 uvrščenih med prebivalce Slovenije. SURS je s pomočjo različnih dodatnih podatkovnih virov, zlasti tistih, ki določajo status aktivnosti posameznika in po katerih sklepamo o dejanskem prebivanju osebe v Sloveniji, med prebivalce Slovenije uvrstil manj kot 7500 teh oseb (od tega 97 % državljanov Slovenije in 3 % tujih državljanov). Večina teh prebivalcev se je najverjetneje priselila iz tujine že pred leti ali celo desetletji, a tega iz različnih razlogov niso prijavi na upravni enoti (Razpotnik, 2021b; Razpotnik idr., 2021).

Med selivci je bila v obdobju 1995–2021¹³ večina moških, v povprečju starejših od 30 let, selili pa so se z namenom zaposlitve. Med priseljenimi in odseljenimi osebami sta okoli dve tretjini moških, pri tujcih je ta delež okoli 70-odstoten, pri državljanih znaša dobro polovico. Mladih (0–19 let) je bilo v selitvenem prirastu¹⁴ v obdobju 1995–2021 24,2 %, delovno sposobnih (20–64 let) 74,1 %, starejših od 65 let pa 1,6 %. Med tujci je bilo 85 % priseljenih in odseljenih starih med 15–54 let, med državljanji v tej starostni skupini pa jih je bilo med priseljenimi 55 %, med odseljenimi pa 69 %. Povprečna starost priseljenih tujcev v Slovenijo je bila okoli 32,8 leta, odseljenih pa 35,3 leta, povprečna starost odseljenih Slovencev v tujino je bila okoli 35,7 leta, vračali pa so se okoli 2 leti starejši (37,9 leta). Največ tujcev se k nam priseli iz držav oz. območij nekdanje Jugoslavije (2021: 81,8 %), med temi pa največ že od leta 1996, odkar so na voljo podatki, iz BiH (2021: 52 % oz. 42,5 % vseh priseljenih tujcev). Leta 2021 se je z namenom zaposlitve v Slovenijo priselilo 53 % tujcev, z namenom združitve z družino pa 35 %. Zaradi študija jih je prišlo 7 %. Največ državljanov Slovenije se izseli v Avstrijo in Nemčijo (2021: 22,0 % in 18,9 %), Hrvaško (12,6 %) in Švico (9,1 %), v ostale države EU pa 10,9 %. V obdobju 2011–2021 je bilo med priseljenimi v Slovenijo, starimi 15 let in več, 14,5 % oseb s terciarno izobrazbo (med priseljenimi državljanji jih je bilo takih 31,6 %, med priseljenimi tujci pa 10,5 %). Med odseljenimi je bilo terciarno izobraženih 18,6 % (med odseljenimi državljanji 29,3 %, med odseljenimi tujci pa 9,8 %). V absolutnem smislu

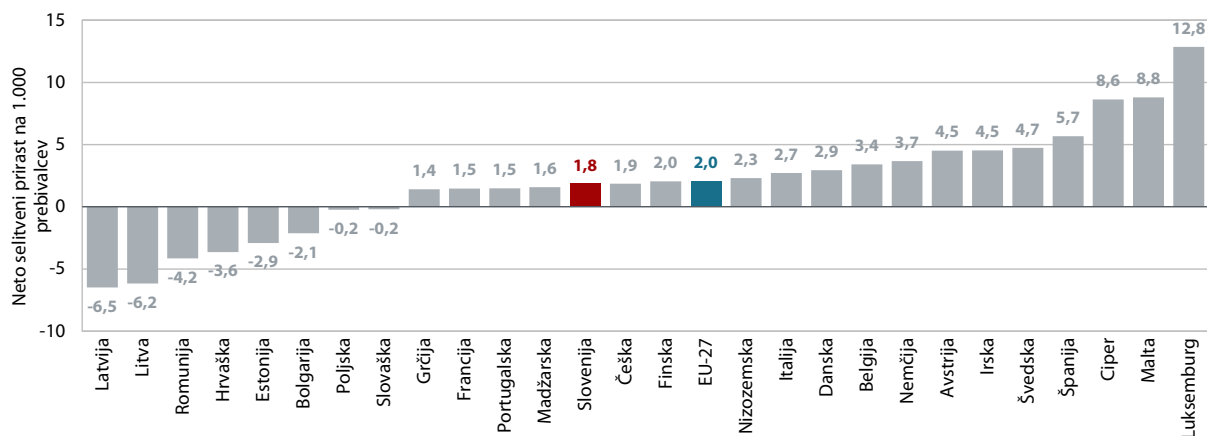
¹² Uradne številke sicer kažejo izjemo v letu 2020, vendar gre tu za vpliv spremembe metodologije, gl. opombo pod sliko 16.

¹³ Podatki o socioekonomskih značilnosti meddržavnih selivcev so objavljeni vsako leto predvidoma decembra in ob izdaji kratke analize za leto 2022 še niso bili na voljo.

¹⁴ Podatke opisujemo skozi selitveni prirast (priseljeni–odseljeni) ter posebej glede na priseljene in odseljene.

pa je bil, pričakovano, največji neto selitveni prirast oseb s srednješolsko izobrazbo (v obdobju 2011–2021 skupaj 29.504 oseb), ki mu sledijo osebe z osnovnošolsko izobrazbo (17.483 oseb), le malenkost pozitiven pa je bil neto selitveni prirast terciarno izobraženih (553 oseb¹⁵).

Slika 17: Stopnja splošne selivnosti* je bila v Sloveniji v obdobju 1991–2021 nekoliko nižja od povprečja EU

Vir: Eurostat (2023a).

Opomba: Navadno povprečje obdobja 1991–2021. Eurostat objavlja selitveni prirast na 1000 prebivalcev pod imenom stopnja splošne selivnosti plus statistična napaka.

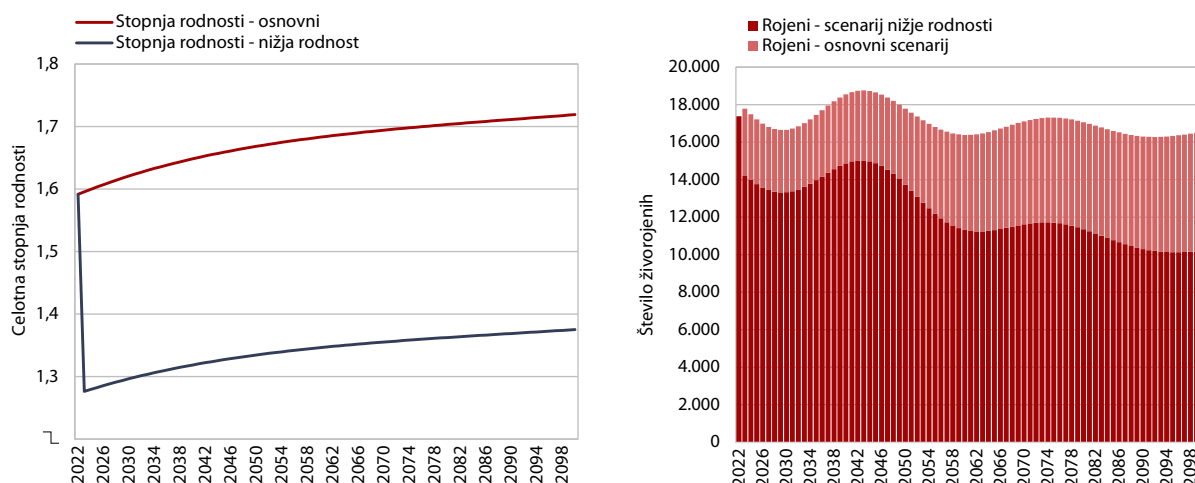
¹⁵ Pri čemer po pozitivnem prirastu izstopa leto 2020, ob neupoštevanju tega leta pa bi imeli v obdobju 2011–2021 negativen selitveni prirast terciarno izobraženih za 2545 oseb; gl. opombo pod sliko 16.

4 Testi občutljivosti za projekcije EUROPOP2023

Eurostat je konec maja 2023 objavil še pet testov občutljivosti. Ti zajemajo obdobje 2023–2100 in se glede na osnovni scenarij razlikujejo tako, da je v vsakem scenariju spremenjena posamezna predpostavka, vse ostalo pa ostane enako:

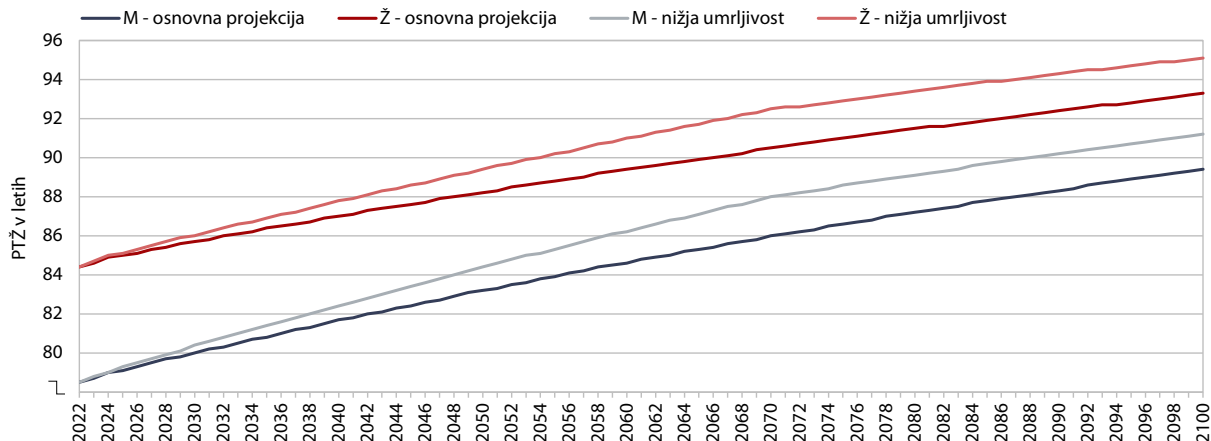
- scenarij nižje rodnosti – za 20 % nižje stopnje rodnosti (za Slovenijo se rodnost zniža s povprečne 1,68 na 1,34; gl. sliko 18);
- scenarij nižje umrljivosti – stopnje umrljivosti so nižje za toliko, da se pričakovano trajanje življenja ob rojstvu do leta 2070 podaljša za okoli 2 leti (v Sloveniji se do leta 2070 podaljša za natanko dve leti, do leta 2100 pa za 1,8 leta v primerjavi z osnovnim scenarijem; gl. sliko 19);
- scenarij višjega selitvenega prirasta – predpostavka se v primerjavi z osnovnim scenarijem spreminja v delu selitev iz oz. v nečlanice EU, predpostavljeno je za 33 % več priselitev iz držav nečlanic EU (neto selitveni prirast je v Sloveniji tako povprečno letno 9702 oseb v obdobju 2023–2100 – v primerjavi s 6108 osebami v osnovnem scenariju v enakem obdobju);
- scenarij nižjega selitvenega prirasta – za 33 % manj priselitev iz držav nečlanic EU (neto selitveni prirast je povprečno letno 2583 oseb) ter
- scenarij brez selitvenega prirasta – neto selitveni prirast v obdobju 2023–2100 je nič (gl. sliko 20).

Slika 18: Po scenariju nižje rodnosti bi se v povprečju na leto rodilo 12.275 otrok, kar je 4831 oz. 28 % manj kot v osnovnem scenariju

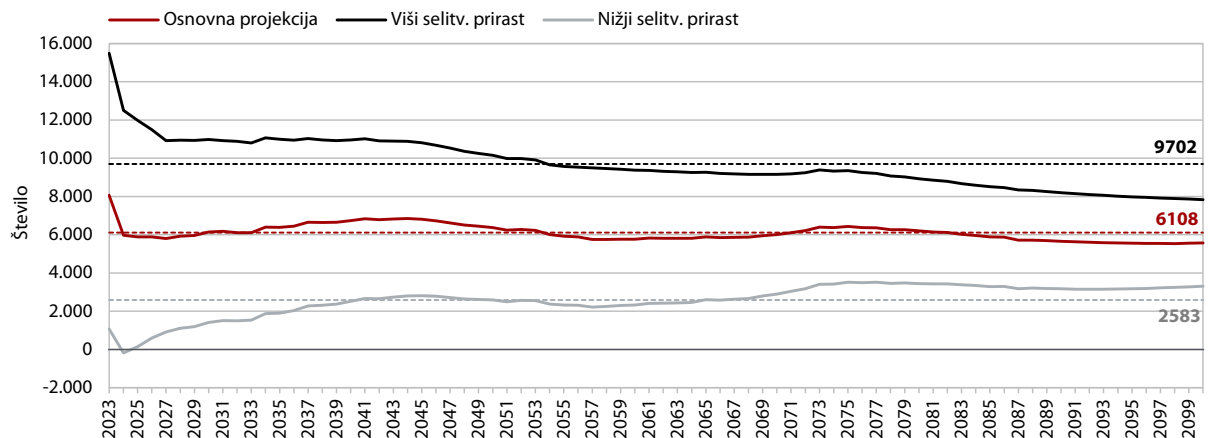
Vir: Eurostat (2023a).

Slika 19: Po scenariju nižje umrljivosti bi deček, rojen leta 2100, lahko pričakoval 91,2 leti življenja, deklica pa 95,1 leta, kar je 1,8 leta več kot v osnovnem scenariju

Vir: Eurostat (2023a).

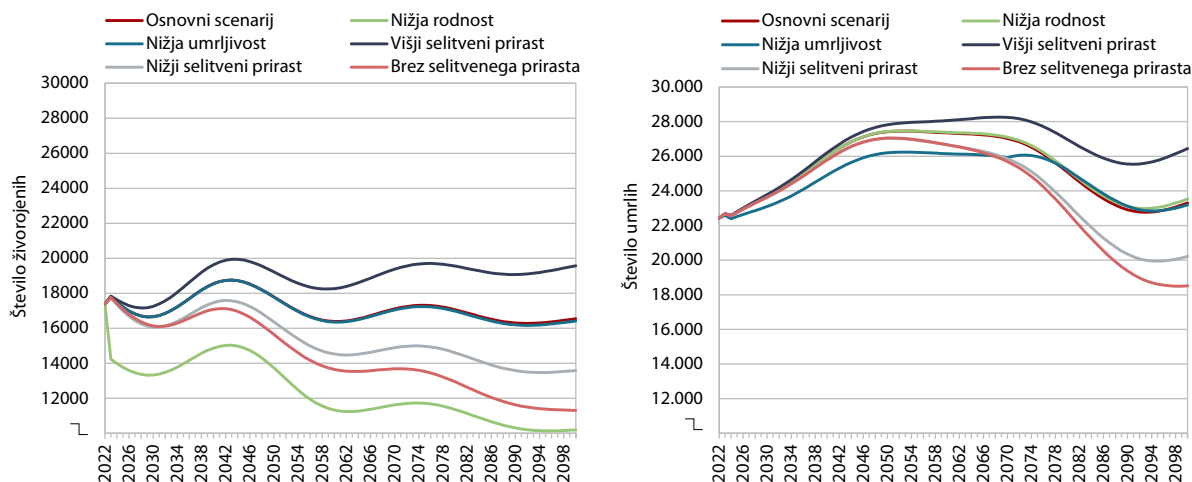
Slika 20: Za neto selitveni prirast je EUROPOP2023 predvidel štiri različne variante: ničelni prirast ter priraste, ki znašajo v povprečju na leto 9702, 6108 oz. 2583 oseb

Vir: Eurostat (2023a).

Opomba: Prekinjene črte prikazujejo povprečje obdobja 2023–2100.

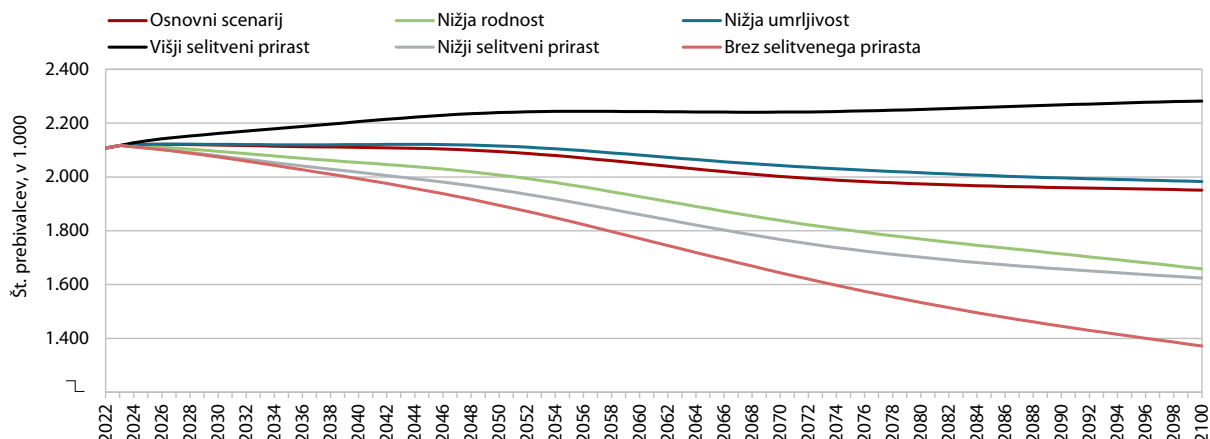
Slika 21: Število rojenih in umrlih je višje kot v osnovnem scenariju v primeru višjega selitvenega prirasta; število umrlih pa bo sicer v prihodnje precej višje kot danes (slika desno)

Vir: Eurostat (2023a).

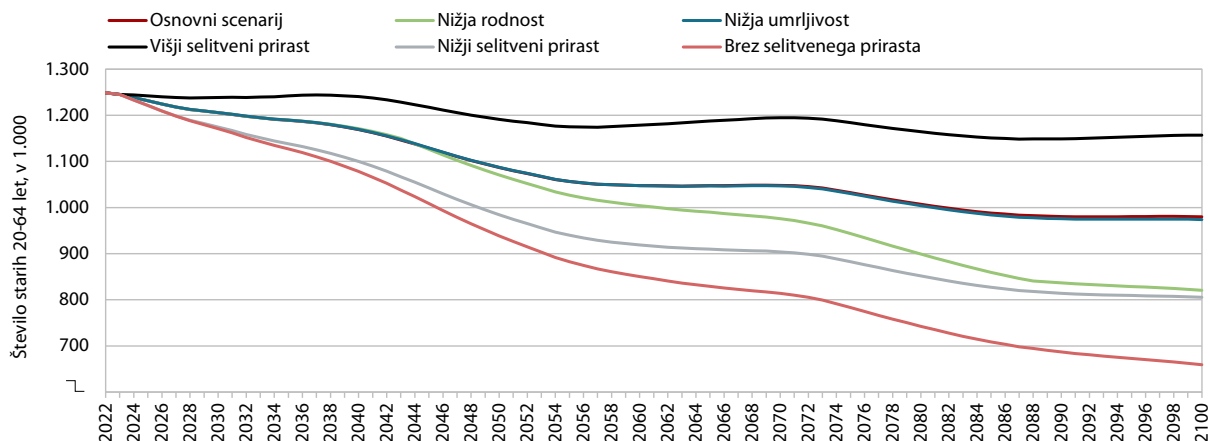
Največji učinek na povečanje števila prebivalcev v primerjavi z osnovnim scenarijem imata scenarija povečanja selitvenega prirasta in zmanjšanja umrljivosti. Leta 2100 bi tako v Sloveniji ob višjem selitvenem prirastu živelo 331 tisoč več prebivalcev kot v osnovnem scenariju, ob nižji umrljivosti pa 32 tisoč več. Ob scenariju nižje rodnosti ali nižjega selitvenega prirasta bi Slovenija leta 2100 imela okoli 300 tisoč prebivalcev manj (292 oz. 329 tisoč manj), ob scenariju brez selitvenega prirasta pa več kot pol milijona (579 tisoč) manj. Več prebivalcev kot danes pa bi v Sloveniji živelo le ob scenariju višjega selitvenega prirasta (gl. slike 22, 23, 24). Koeficient starostne odvisnosti starejših se giblje nekoliko drugače, saj je njegova vrednost odvisna od skupnega gibanja generacij starejših in delovno sposobnih. Tako bi bil leta 2100 nižji (manj starejših na 100 delovno sposobnih) kot v osnovnem scenariju le v primeru višjega selitvenega prirasta, saj se priseljujejo večinoma delovno aktivni zaradi zaposlitve. Najvišji pa bi bil v primeru scenarija nižje rodnosti, saj bi se nižja stopnja rodnosti od leta 2023 naprej odrazila v manjših generacijah delovno sposobnih že čez 20 let, tem manjšim generacijam bi se posledično (tudi ob enaki stopnji rodnosti) rodilo skupno manj otrok in kumulativni učinek bi bil leta 2100 že precej viden. Če bi primerjali scenarije v letu 2060 (približno na polovici med začetnim in končnim letom projekcije), pa je najnižji koeficient staranja ob višjem selitvenem prirastu, najvišji pa brez selitvenega prirasta, saj večino selitvenega prirasta sestavljajo delovno sposobni prebivalci, kar tehnično povečuje imenovalce in, ob drugem nespremenjenem, manjša koeficient. Med tema skrajnima vrednostma pa si od najmanjšega do največjega glede na koeficient staranja sledijo: osnovni scenarij, nižja rodnost (ob neto selitvenem prirastu osnovnega scenarija nižja rodnost še do leta 2060 nima tolikšnega vpliva kot do leta 2100), nižja umrljivost (pričakovano trajanje življenja se postopno povečuje do leta 2070), nižji selitveni prirast.

Slika 22: Leta 2100 bi v Sloveniji le ob scenariju višjih migracij živelo nekoliko več prebivalcev kot danes, v primerjavi z osnovnim scenarijem pa bi bilo število prebivalcev višje še ob scenariju nižje umrljivosti

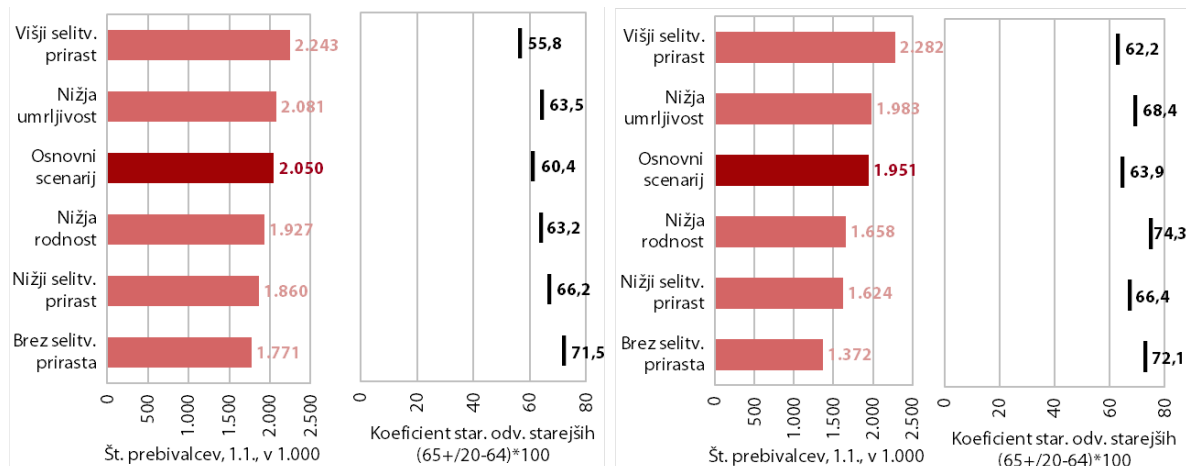
Vir: Eurostat (2023a).

Slika 23: Tudi ob višjem neto selitvenem prirastu bi bilo po letu 2045 manj delovno sposobnih kot danes

Vir: Eurostat (2023a).

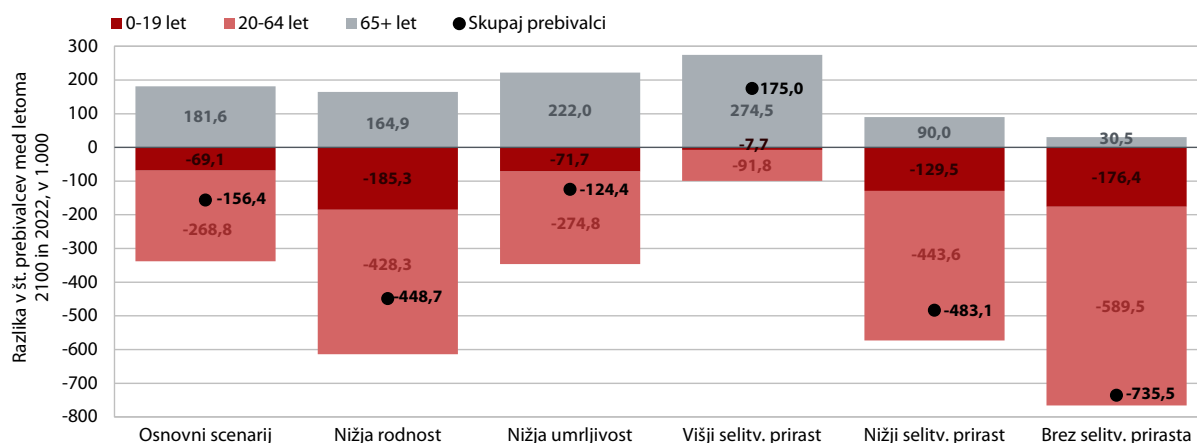
Slika 24: Le v scenariju višjega selitvenega prirasta bi bilo prebivalcev več kot v osnovnem scenariju, poleg tega je to edini scenarij, kjer bi bil koeficient starostne odvisnosti starejših nižji kot v osnovnem scenariju; leto 2060 (leva slika) in leto 2100 (desna slika)

Vir: Eurostat (2023a).

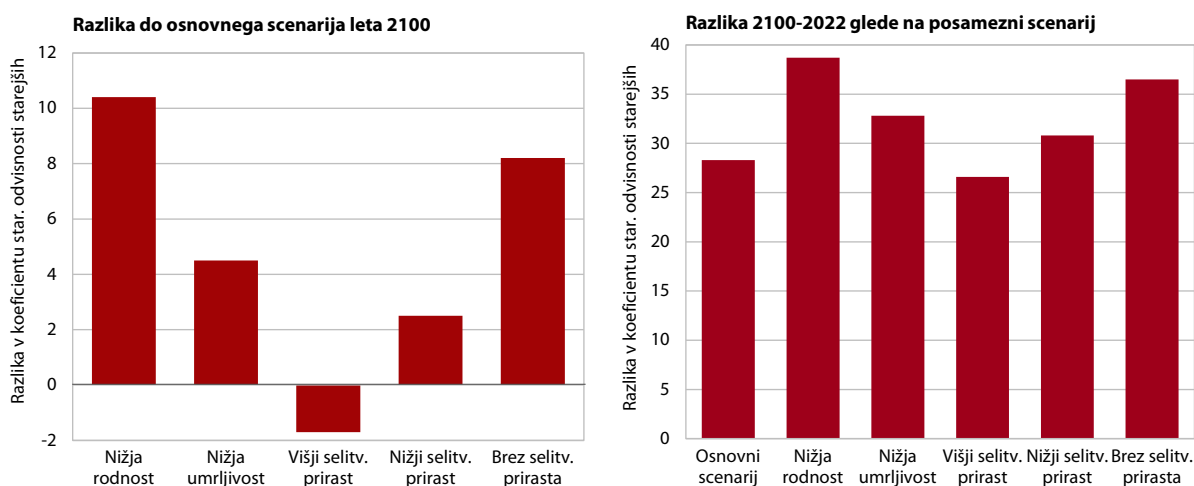
Po vseh scenarijih se med različnimi starostnimi skupinami poveča le število starejših prebivalcev. Absolutno jih je najmanj v scenariju brez selitvenega prirasta, kjer se število prebivalcev zniža za več kot 700 tisoč. Največ pa v primeru višjega selitvenega prirasta, saj se tudi selivci, ki ostanejo, postarajo. Scenarij višjega selitvenega prirasta pa je tudi edini, pri katerem se število prebivalcev med leti 2022 in 2100 poveča in se število delovno sposobnih zmanjša za najmanj izmed vseh scenarijev (za 92 tisoč oseb). Število delovno sposobnih se najbolj zmanjša v primeru, ko ni selitvenega prirasta (skoraj 600 tisoč).

Slika 25: V primeru višjega selitvenega prirasta bi se število prebivalcev med leti 2022 in 2100 lahko povečalo, najbolj število starejših, število mladih in delovno sposobnih pa bi najmanj upadlo

Vir: Eurostat (2023a).

Slika 26: Izmed testov občutljivosti bi bil v primerjavi z osnovnim scenarijem koeficient starostne odvisnosti starejših leta 2100 najvišji v scenariju nižje rodnosti (leva slika), prav tako bi bil v tem scenariju koeficient najvišji leta 2100 v primerjavi z letom 2022 (desna slika)

Vir: Eurostat (2023a).

Tabela 2: Demografski kazalniki osnovne projekcije EUROPOP2023 in scenarijev občutljivosti za Slovenijo in EU za leta 2022, 2060 in 2100

	Slovenija			EU-27		
	2022	2060	2100	2022	2060	2100
Število prebivalcev, 1.1., v mio						
Osnovni scenarij	2,107	2,050	1,951	446,735	440,054	419,462
Nižja rodnost		1,927	1,658		412,366	354,448
Nižja umrljivost		2,081	1,983		446,707	427,078
Višji selitveni prirast		2,243	2,282		466,395	469,695
Nižji selitveni prirast		1,860	1,624		414,099	369,770
Brez selitvenega prirasta		1,771	1,372		383,832	294,909
Koeficient starostne odvisnosti starejšh (65+/20-64 *100)						
Osnovni scenarij	35,6	60,4	63,9	36,0	57,9	65,3
Nižja rodnost		63,2	74,3		60,9	75,6
Nižja umrljivost		63,5	68,4		60,8	69,9
Višji selitveni prirast		55,8	62,2		55,0	63,3
Nižji selitveni prirast		66,2	66,4		61,3	67,8
Brez selitvenega prirasta		71,5	72,1		66,8	75,8
Delež prebivalcev starih 0–19 let						
Osnovni scenarij	19,6	18,0	17,7	20,2	18,2	17,8
Nižja rodnost		14,9	13,8		15,2	14,1
Nižja umrljivost		17,7	17,2		17,9	17,4
Višji selitveni prirast		18,1	17,8		18,4	18,0
Nižji selitveni prirast		17,9	17,5		17,9	17,6
Brez selitvenega prirasta		17,6	17,3		17,3	16,9
Delež prebivalcev starih 20–64 let						
Osnovni scenarij	59,3	51,1	50,2	58,7	51,8	49,7
Nižja rodnost		52,1	49,5		52,7	48,9
Nižja umrljivost		50,3	49,1		51,1	48,6
Višji selitveni prirast		52,5	50,7		52,6	50,2
Nižji selitveni prirast		49,4	49,6		50,9	49,1
Brez selitvenega prirasta		48,0	48,1		49,6	47,3
Delež prebivalcev starih nad 65 let						
Osnovni scenarij	21,1	30,9	32,1	21,1	30,0	32,5
Nižja rodnost		32,9	36,8		32,1	37,0
Nižja umrljivost		31,9	33,6		31,1	34,0
Višji selitveni prirast		29,3	31,5		29,0	31,8
Nižji selitveni prirast		32,7	32,9		31,2	33,3
Brez selitvenega prirasta		34,3	34,6		33,1	35,8
Delež prebivalcev starih nad 80 let						
Osnovni scenarij	5,6	12,6	15,4	6,1	12,2	15,3
Nižja rodnost		13,4	18,6		13,0	18,4
Nižja umrljivost		13,6	17,1		13,2	16,9
Višji selitveni prirast		11,7	14,9		11,6	14,8
Nižji selitveni prirast		13,6	16,2		12,8	15,9
Brez selitvenega prirasta		14,4	17,5		13,8	17,8

Vir: Eurostat (2023a).

5 Zaključek

Slovenija je v obdobju, ko so se začele starati večje generacije prebivalcev, mlajši pa so pripadniki manjših generacij, kar intenzivneje spreminja demografsko sliko že od leta 2012. Število prebivalcev naj bi se po osnovnem scenariju projekcij začelo že kmalu zmanjševati, največji vpliv staranja na sisteme socialne zaščite pa pričakujemo okoli leta 2045, ko bi se po sedanjih upokojitvenih pogojih začele upokojevati oz. dosegati mejnik 65 let zadnje večje generacije, rojene v 80. letih. Demografske spremembe bodo vplivale tudi na povečane potrebe po zdravstvenih storitvah in storitvah dolgotrajne oskrbe. Slovenija naj bi leta 2100 imela 1,951 milijona prebivalcev, kar je 156 tisoč manj kot leta 2022, od tega skoraj tretjino starejših od 65 let. Slovenija vstopa v t. i. peto (trenutno zadnjo dodano) fazo demografskega razvoja¹⁶, kjer je število rojenih pod naravno stopnjo obnavljanja, število starejših je večje od mladih, skupno število prebivalcev pa bo začelo upadati.

Projekcije so aktualne predvsem z vidika analiziranja izzivov spreminjajoče se starostne strukture prebivalcev in uvajanja potrebnih odzivov politik in prilagoditev sistemov. Demografski razvoj kot se trenutno nakazuje v vseh scenarijih, po katerih se med vsemi starostnimi skupinami povečuje le število starejših, število prebivalcev, ki plačujejo prispevke za socialno varnost pa se zmanjšuje, bo povečal pritisk na javne finance. Ob višjem selitvenem prirastu bi učinke staranja na trg dela in sisteme socialne zaščite lahko nekoliko omilili, hkrati pa bi takšen selitveni prirast (skoraj 10 tisoč letno v povprečju obdobja projekcije) zahteval vzpostavitev dobrega sistema integracije tujcev in njihovih družin v družbo ob upoštevanju njihovega ekonomskega in kulturnega zaledja. Staranje bo ob predpostavki nespremenjenih politik neizogibno vplivalo na dvig izdatkov za pokojnine, zdravstveno varstvo in dolgotrajno oskrbo, vendar pa prekomerno povečanje teh izdatkov ni vzdržno in bi izrinjalo ostale javnofinančne izdatke. Zato bodo potrebne spremembe, ki bodo naslovile vzdržnost sistemov socialne zaščite in poiskale dodatne vire financiranja.¹⁷

¹⁶ Gl. Population Education (2023) oz. terminološki slovarček.

¹⁷ Za več gl. Ekonomski izzivi 2019 (UMAR, 2019).

Terminološki slovarček¹⁸

Prebivalci: prebivalec Slovenije je oseba, ne glede na državljanstvo, s prijavljenim stalnim in/ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki v Sloveniji prebiva ali ima namen prebivati eno leto ali več in ni začasno odsotna iz Republike Slovenije eno leto ali več. To pomeni, da ima v Sloveniji običajno prebivališče. Dejavniki, ki vplivajo na časovno primerljivost:

- podatki do 1995 se nanašajo na državljane Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji;
- podatki med 1996 in 1. januarjem 2008 so pripravljene v skladu z definicijo, objavljeno leta 1996, po kateri smo med prebivalce šteli: i) državljane Republike Slovenije s prijavljenim stalnim prebivališčem v Sloveniji, brez tistih, ki so v tujini odsotni več kot tri mesece in so svoj odhod prijavili v upravni enoti svojega stalnega prebivališča; ii) tujce z izdanim dovoljenjem za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji, ki imajo prijavljeno stalno prebivališče; iii) tujce z izdanim dovoljenjem za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji, ki imajo prijavljeno začasno prebivališče; iv) tujce z veljavnim delovnim ali poslovnim vizumom, ki imajo v Sloveniji prijavljeno začasno prebivališče; v) osebe, ki sta jim bila po zakonu o azilu priznana pravica do azila in status begunca v Republiki Sloveniji (begunci);
- od 1. 4. 2008 uporabljamo statistično definicijo prebivalstva, ki je v celoti usklajena z definicijo prebivalstva in selivcev iz Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o statistikah skupnosti o selitvah in mednarodni zaščiti (Uredba (ES) št. 862/2007) in temelji na konceptu običajnega prebivališča, kar v Sloveniji pomeni, da osebe, ki imajo poleg stalnega prebivališča prijavljeno najmanj eno leto tudi začasno prebivališče, štejemo za prebivalce Slovenije praviloma na naslovu začasnega prebivališča; po stari definiciji smo te osebe šteli na naslovu stalnega prebivališča;
- od 1. 10. 2020 za del populacije pri uvrščanju med prebivalce uporabljamo dodatne kriterije zaradi administrativne spremembe: Zakon o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16), ki je začel veljati 13. 8. 2016, je v četrtem odstavku 53. člena določil, da začasen odhod z območja RS preneha štiri leta po uveljavitvi zakona (če ni prenehalo že prej). Pred 13. 8. 2016 se je namreč začasen odhod v tujino prijavljal brez časovne omejitve, po tem datumu pa prijava začasnega naslova v tujini lahko traja največ 4 leta. Glede na to je s 13. 8. 2020 začasni naslov v tujini prenehal veljati po uradni dolžnosti 22.248 posameznikom.

Celotna stopnja rodnosti: povprečno število živorojenih otrok na eno žensko v rodni dobi (15–49 let) v koledarskem letu. Izračunamo jo tako, da seštejemo vse vrednosti starostno-specifičnih stopenj splošne rodnosti v koledarskem letu.

Delovno sposobni prebivalci: stari 20–64 let. Gre za skupino, ki predstavlja bazen za delovno silo in je ne smemo zamenjevati z delovno aktivnimi. Ponekod se štejejo v to skupino prebivalci v starosti 15–64 let.

Faze demografskega prehoda: prva faza predstavlja družbo pred industrijsko revolucijo, kjer so stopnje rodnosti in umrljivosti visoke. Tako število prebivalcev ostaja pretežno enako, lahko pa zaniha ob vojnah in pandemijah. V drugi fazi se ob uporabi moderne medicine zmanjšajo stopnje umrljivosti, predvsem med otroki, stopnje rodnosti pa ostanejo visoke. Število prebivalcev raste. V tej fazi so manj razvite države. V fazi tri se večinoma zmanjšajo tudi stopnje rodnosti, zaradi izboljšanja gospodarskih pogojev, izboljšanja položaja žensk in dostopa do metod uravnavanja rojstev. Število prebivalcev se še naprej povečuje, vendar počasneje. V tej fazi je večina držav v razvoju. V četrti fazi so stopnje rodnosti in umrljivosti nizke, kar stabilizira število prebivalcev. Države imajo močnejše gospodarstvo, višje ravni izobrazbe, boljšo zdravstveno oskrbo, višji delež zaposlenih žensk in stopnjo celotne rodnosti okoli 2. Večina razvitih držav je v tej fazi. Nedavno je bila dodana še peta faza, ki bi potencialno lahko vključevala države, v katerih je stopnja rodnosti padla vidno pod nadomestitveno in kjer je več starejših prebivalcev kot mlajših, skupno število prebivalcev pa začne počasi upadati.

¹⁸ Povzeto po (Population Education, 2023; Razpotnik, 2021a; Šircelj, 2020; Šter, 2023; Žnidaršič, 2023).

Indeks staranja: razmerje med številom starejših od 65 let in številom otrok (0–14 let), pomnoženo s 100. Indeks staranja pove, koliko starejših je v družbi na 100 otrok.

Koeficient starostne odvisnosti starejših (krajše koeficient staranja): razmerje med številom starejših (65 let ali več) in številom delovno sposobnih prebivalcev (20–64 let), pomnoženo s 100. Koeficient starostne odvisnosti starejših pove, koliko starejših je odvisnih od 100 delovno sposobnih prebivalcev.

Koeficient vzdrževanosti staršev: razmerje med številom starejših od 85 let in številom starih 50–64 let, pomnoženo s 100. Koeficient vzdrževanosti staršev kaže na obremenjenost družin s skrbjo za starejše.

Mladi: stari 0–19 let.

Naravni prirast: razlika med številom živorojenih otrok in številom umrlih na določenem območju v koledarskem letu.

Otroci: stari 0–14 let.

Presežna umrljivost: število umrlih v določenem letu v primerjavi s povprečnim številom umrlih v preteklih petih letih. Izjema je obdobje 2021–2022, ko se presežna umrljivost računa na obdobje 2015–2019 (in ne 2016–2020 oz. 2017–2022).

Prezgodnja umrljivost: delež umrlih, mlajših od 65 let, med vsemi umrlimi v koledarskem letu.

Pričakovano trajanje življenja: povprečno število let življenja, ki jih lahko pričakuje oseba, stara x let, če bo umrljivost po starosti v času njenega življenja enaka vrednostim umrljivosti v tablicah umrljivosti za opazovano leto. Zaradi različne metodologije se podatki Eurostata (primerljivost z EU) in SURS nekoliko razlikujejo.

Selitveni prirast: razlika med številom priseljenih in odseljenih na določenem območju v koledarskem letu. Selitveni prirast na 1000 prebivalcev (selitveni koeficient) je razmerje med selitvenim prirastom v koledarskem letu in številom prebivalcev sredi istega leta, na določenem območju, pomnoženo s 1000.

Splošna stopnja splošne rodnosti: je razmerje med številom živorojenih v koledarskem letu in številom žensk v rodni dobi (15–49 let) sredi istega leta, pomnoženo s 1000.

Splošna stopnja umrljivosti: število umrlih v koledarskem letu deljeno s številom prebivalcev pomnoženo s 1000. Kaže pogostost smrti med prebivalci in število umrlih na 1000 prebivalcev.

Starejši prebivalci: stari nad 65 let.

Starostno-specifična stopnja splošne rodnosti: razmerje med številom živorojenih otrok, ki so jih rodile v koledarskem letu matere določene starosti, in številom žensk te starosti sredi istega leta, pomnoženo s 1000.

Stopnja splošne selivnosti: število neto selitev v koledarskem letu, deljeno s številom prebivalcev in pomnoženo s 1000.

Ženske v rodni dobi: stare 15–49 let.

Literatura in viri

- Eurostat. (2023a). Eurostat [podatkovna baza]. Luxembourg: Eurostat. Pridobljeno s <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- Eurostat. (2023b). Population and demography. Population projections. Pridobljeno s <https://ec.europa.eu/eurostat/web/population-demography/population-projections/>
- Eurostat. (2023c). Statistics Explained. Population projections in the EU. Eurostat. Pridobljeno s <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=497115>
- Eurostat. (2023d). Statistics Explained. Population projections in the EU – methodology. Eurostat. Pridobljeno s https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_projections_in_the_EU_-_methodology
- Kraigher, T. in Ferk, B. (2013). *Delovna projekcija prebivalstva Slovenije*. Ljubljana: UMAR. Pridobljeno s https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2013/dz03-13.pdf
- NIJZ. (2023). NIJZ podatkovni portal [podatkovna baza]. Ljubljana. Pridobljeno s <https://podatki.nijz.si/pxweb/sl/NIJZ%20podatkovni%20portal/>
- OECD. (2022). *Health at a Glance: Europe 2022: State of Health in the EU Cycle*. Pariz: Organisation for Economic Co-operation and Development. Pridobljeno s https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/health-at-a-glance-europe-2022_507433b0-en
- OECD in EU. (2020). *Health at a Glance: Europe 2020: State of Health in the EU Cycle*. OECD. <https://doi.org/10.1787/82129230-en>
- Population Education. (2023). What is the Demographic Transition Model? Pridobljeno s <https://populationeducation.org/what-demographic-transition-model/>
- Razpotnik, B. (2021a). Prebivalstvo. Metodološko pojasnilo. Statistični urad RS. Pridobljeno s <https://www.stat.si/statweb/File/DocSysFile/7808>
- Razpotnik, B. (2021b). Prebivalstvo, Slovenija, 1. oktober 2020. 1. oktobra 2020 v Sloveniji 2.111.461 prebivalcev ali 0,5 % več kot tri mesece prej. Končni podatki. Pridobljeno s <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9347>
- Razpotnik, B. (2023). Projekcije prebivalstva EUROPOP2023 za Slovenijo. EUROPOP2023: projekcije za prihodnja desetletja predvidevajo nadaljnje staranje prebivalstva. Pridobljeno s <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/11124>
- Razpotnik, B., Šter, D. in Žnidaršič, M. (2021). Demografski dogodki, Slovenija, 3. četrletje 2020. V 3. četrletju leta 2020 pozitivna naravni in selitveni prirast. Začasni podatki. Pridobljeno s <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/9353>
- Sambt, J., Istenič, T., Farčnik, D. in Viršček, A. (2021). Precenjenost presežne umrljivosti za Slovenijo v letu 2020. V: *Zbornik 24. mednarodne multikonference: informacijska družba IS 2021, zvezek F*. Ljubljana. Pridobljeno s https://is.ijs.si/wp-content/uploads/2021/10/IS2021_Volume_F-TEMP-2.pdf
- Sledilnik. (2023). Smrti na covid oddelkih [po podatkih MZ] [podatkovna baza]. Ljubljana: Sledilnik. Pridobljeno s <https://github.com/sledilnik/data/blob/master/csv/stats.csv>
- Statistični urad RS. (2023). Prebivalstvo. Spremenjena statistična definicija prebivalstva. Pridobljeno 27. 6. 2023 s <https://www.stat.si/obcine/sl/Theme/Index/PrebivalstvoDefinicija>
- SURS. (2023). Si-Stat [podatkovna baza]. Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno s <https://pxweb.stat.si/sistat/sl>

Šircelj, M. (2006). *Rodnost v Sloveniji od 18. do 21. stoletja*. Ljubljana: SURS.

Šircelj, M. V. (2020). *Osnove demografije in demografski razvoj Slovenije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Šter, D. (2023). Umrlji. Metodološko pojasnilo. Statistični urad RS. Pridobljeno s
<https://www.stat.si/statweb/File/DocSysFile/9513>

Šter, D., Žnidaršič, M. in Razpotnik, B. (2023). Demografski dogodki, 4. četrletje 2022. Več umrlih kot rojenih, več priseljenih kot odseljenih. Začasni podatki. Pridobljeno s
<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/11066>

UMAR. (2019). *Ekonomski izzivi 2019*.

Žnidaršič, M. (2023). Rojeni. Metodološko pojasnilo. Statistični urad RS. Pridobljeno s
<https://www.stat.si/statweb/File/DocSysFile/9520>